

Qurucusu:
Adil Minbaşyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 39 (6082) 11 oktyabr 2024-cü il

Qiyməti 40 qəpik

Laçın MDB-nin mədəniyyət paytaxtı olacaq

Azərbaycanın Laçın şəhəri 2025-ci ildə MDB-nin mədəniyyət paytaxtı olacaq.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Rusiya prezidenti Vladimir Putin Moskvada MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə iclasında çıxışı zamanı deyib. "Biz hər il MDB-nin mədəniyyət paytaxtını seçi-

rık və bu, bizim ölkələrimizin vətəndaşlarının böyük marağına səbəb olan yaradıcı və humanitar tədbirlər mərkəzinə çevrilir. İndi bu, Səmərqənddir və təsdiqimiz üçün təklif olunan layihə qərarına əsasən, estafeti Azərbaycanın Laçın şəhəri", - deyə V.Putin bildirib.

Prezidentin xüsusi nümayəndəsi:
"Bu gün top Ermənistən
meydanındadır"

Azərbaycanla Ermənistən arasında sülh sazişinin yekunlaşdırılması üçün ikitərəfli danışıqlar kritik yekun mərhələyə qədəm qoyub.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov "Faro di Rome" və "Eurasianews" üçün yazıçı və tarixçi Karlo Marinoya ekləkli müsahibəsində deyib. Onun sözlərinə görə, proses Azərbaycanın Ermənistənə davamlı, təhlükəsiz və dönməz sülhə nail olmaq güclü öhdəliyini bir daha təsdiq etməyə hesablanıb:

"Bu məqsədə çatmaq üçün bizim müqəddəs borcumuzdur ki, gələcək sülh sazişi ərazi iddialarına, təcavüze və ya hərbi münaqişəyə qayıtışını hətta nəzəri cəhətdən təmamilə qeyri-mümkin etsin. Azərbaycan bu vəbadan kifayət qədər əziyyət çəkib və gələcəkdə bu ssenarinin tekrarlanması qarşısını almadı isteyir. Bunun üçün Ermənistən Azərbaycanın suveren ərazisinin bir hissəsi ilə bağlı hazırkı Konstitusiyasında əksini tapmış aşkar ərazi iddialarını təcili həll etməlidir. Sülh yolunda bu əsas maneənin aktuallığını inkar etmək və nəyin bahasına olursa-olsun, zeif tərtib olunmuş metni imzalamaq üçün sade və praktiki olmayan yollar seçməklə Ermənistən, görünür, qonaq otağındaki filə mehəl qoymur və ölkələrimiz arasında onilliklər boyu davam edən rəqabətin və qarşıdurmanın əsas sebəbini xalçanın altına süpürməyə çalışır. Beləliklə, bu gün top Ermənistənə meydanındadır və ümidi edirik ki, münasibətlərimizin faciəli sehifəsini çevirmək üçün tarixi fürsət əldən verilməyəcək".

Kurtulmuş: Türkiye regionda qurulan oyunları poza bilər

Türkiye regionda qurulan oyunları poza bilər.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Türkiye Büyük Millət Məclisinin (TBMM) sədri Numan Kurtulmuş Düzce Universitetində yeni tədris ili ilə bağlı çıxışında deyib.

O bildirib ki, bunun üçün Türkiyenin güclü və həmərə olması kifayətdir. N.Kurtulmuş xatırladı ki, oktyabrın 8-də TBMM-də Yaxın Şərqi vəziyyət geniş mützakirə olunacaq, ölkənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler və xarici işlər naziri Hakan Fidan çıxış edəcəklər.

**MEDIA-dan
açıqlama: "Bu sehifə
İlham Əliyevin adından
saxta məlumat yayılıb"**

"X" sosial şəbəkəsində "@Dr.EliDavid" adlı hesab vasitəsilə Azərbaycan Respublikasının Rəhbərliyi adından saxta məlumat yayılıb.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Medianın inkişafı Agentliyi məlumat yayılıb.

Bununla əlaqədar olaraq, adıçəkilən sosial şəbəkə platforması na məlumatın saxta olduğunu bildirilmiş və paylaşımın "X" sosial şəbəkə platforması tərəfindən operativ qaydada silinməsi təmin olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin keçirilən bütün tədbir və görüşlərdəki çıxışlarının, səsləndirdiyi fikirlərin metni Prezidentin rəsmi veb-sayti və sosial şəbəkə hesabları, həmçinin informasiya agentlikləri vasitəsilə yayımlanır.

ABS SENATORLARININ RAZBORKASI

Aqil Abbas
aqilabbas@rambler.ru

RAZBORKASI

Dünyanın "vor v zakone" qanunları ilə idarə etmək istəyən və əslində elə edən də Amerikanın özü "vor v zakone" qanunlarından kənara çıxır. Əslində vor qanunlarına görə, vorlar bir yərə yığılıb bir razborka aparır və sonra kimisi sxodkaya çağırırlar. Vorların razborkalarında çıxardıqları qərarlar adətən, belə demək mümkünsə, ədalətli olur. Ədalətsiz qərar çıxardanda onların özlərini sxodkaya çağırırlar.

Amerikada isə senatorlardan ibarət razborskiklər var. Və bu günədək çıxardıqları qərarlar demək olar ki, hamısı ədalətsiz qərarlardı. Çünkü birlərlər ki, onları sxodkaya çağıracaq kimsə yoxdur.

Əvvəllər Rusiya vardi, indi bütün Avropanı, belə demək mümkünə, dünyani yığış göndərib-lər Moskvadan üstünlə və Moskvadan başımı Ukrayna ilə qatıblar və olublar dünyanyanın tək ağısalı.

Bax:soh-2

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Bir gün bir restorana kişi gelir. Qarsona deyir bas sizin soyuq çayınız var? Qarson deyir yox.

Kişi çıxır gedir. Hər gün bu hadisə 4-5 dəfə tək-

rar olunur. Axırı qarson bezib restoran sahibinə məsələni danışır. O da deyir ki, çayı qoy dəmlənsin, sonra qoy soyuyducuya, gələndə o kişiye ver içsin.

Qarson belə də edir. Elə həmin gün kişi gelir, deyir bala soyuq çayın var? Qarson yekə-yekə deyir he. Kişi deyir onda qoy isin, gətir içək.

Rza "Drakon"dan günün statusu

Ailədə biri xəstə olanda ailə ona qayğı göstərməyən və yaxud biri rəhmətə gedəndə ailə bu itkiyi ağrısını hiss etməyən və yad adamlar da həmin xəstəyə, ölüyə adı yanaşır!

Dövlət de (məmurlar) fərdinə hörmət etməyən, dəyər verməyən və başqa dövlətlər de (məmurlar) sənin fərdinə eyni yanaşır - hörmətsiz, dəyərsiz!

İlham Əliyev Rusyanın birinci kanalına müsahibə verdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 8-də Moskvada "Rossiya 1" televiziya kanalına müsahibə verib.

Adalet.az müsahibəni təqdim edir.

Müxbir: Siz bu günlərdə Amerikanın Azərbaycana qarşı sanksiyaları ilə bağlı çox açıq danışdır. Məlum olduğu kimi, indi Rusiya minlərlə sanksiyanın təzyiqi altında yaşayır. Sizde, sanksiyalar siyasetinin principcə hər hansı perspektivləri varmı?

Prezident İlham Əliyev: Onun, ümumiyyətlə, mövcud olmağa haqqı yoxdur, xüsusilə də bu sanksiyalar qeyri-qanunu olduqda və tamamilə əsəssiz və selektiv şəkildə tətbiq edildikdə. Ona görə də biz istenilən sanksiyalara qəti şəkildə qarşılaşır və hesab edirəm ki, beynəlxalq ictimaiyyət öz mövqeyini vahid qaydada bildirməlidir. Biz milli səviyyədə özümüzə qarşı, həm də təkcə biza deyil, tətbiq olunan bütün sanksiyalara münasibətdə bu mövqeyi ifade edirik.

Bize sanksiyalar 1992-ci ildə, Azərbaycan ərazilərinin Ermənistən işğali altında olduğu bir vaxtda ölkəmizin "Ermənistən blokadada saxlaması" barədə qondarma ittihamla tətbiq edilmişdi. Bu sanksiyalar 2001-ci ildə, ABŞ-in öz yüksəklərini hava, quru və dəniz yolu ilə Azərbaycan ərazisindən Öfqanistana tranzit daşımış olduğu vaxt aradan qaldırılmışdı. Partiya mənsubiyətindən asılı olmayaraq, Birləşmiş Ştatların Prezidenti ABŞ Öfqanistandan qaçana qədər hər il bu sanksiyalar öz qərarı ilə leğv edirdi. Bundan sonra bize qarşı həmin sanksiyalar yenidən tətbiq olundu. Mən onları nankorluqda ittiham edəndə, hesab edirəm ki, bu, həmin kontekstdə istifadə olunacaq ən sərt söz deyil.

Moskvada İlham Əliyevlə Putinin görüşü oldu

Oktyabrın 8-də Moskvada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinlə görüşü olub.

Moskvada MDB Dövlət Başçıları Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib

Oktyabrın 8-də Moskvada MDB Dövlət Başçıları Şurasının geniş tərkibdə iclası keçirilib.

Adalet.az xəber verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iclasda iştirak edib.

Prezidentin qəbulları

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 9-da ABŞ Prezidentinin Beynəlxalq İqlim Siyaseti üzrə baş müşaviri Con Podesta ni qəbul edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 9-da BMT Baş katibinin birinci müavini Amina Məmmədi qəbul edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 9-da Böyük Britaniya və Şimalı İrlandiya Birleşmiş Krallığının beynəlxalq enerji və iqlim üzrə naziri Keri Makartini qəbul edib. Adalet.az xəber verir ki, COP29-un ehemmiyyətinə toxunan Prezident İlham Əliyev onun keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycanın bir ildən də az vaxtı olmasına baxmayaq, ölkəmizdə bu tədbirle əlaqədar yüksək səviyyədə həzırlıq işlərinin getdiyini bildirdi.

Spiker: "Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini öz gücünə təmin edən ölkədir"

"Azərbaycan müstəqil daxili və xarici siyaset həyata keçirən, yalnız öz milli maraqlarını əsas götürən, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini öz gücünə təmin edən ölkədir".

Adalet.az xəber verir ki, bunu Milli Məclisin plenar iclasında parlamentin sedri Sahiba Qafarova deyib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın etibarlı tərəfdəş kimisi fəaliyyəti həm ayrı-ayrı dövlətlərlə ikitərəfli münasibətlərə, həm də dünən narahat edən global problemlərin həllinə verdiyi töhfələrde özünü açıq şəkildə göstərir.

"COP29-a ev sahibliyi və bu çərçivədə aparılan işlər də bunun bariz nümunəsidir. Ölkəmizin sülh, sabitlik və əməkdaşlıq üçün göstərdiyi yorulmaz səylər danılmazdır", - spiker vurğulayıb.

ABŞ-in Azərbaycanla bağlı mövqeyi Milli Məclisdə kəskin tənqid olundu

"Cənab Prezidentin bu xalqın haqqını heç kimə verməməsi çox adamı, çox dövləti narahat edir. Bunlardan biri de ABŞ-dır".

Adalet.az-in məlumatına görə, Milli Məclis sədrinin birinci müavini Oli Əhmədov deyib ki, Azərbaycana qarşı sanksiya tətbiq etmək cəhdleri əvvəl də olub:

"90-ci illərdə ABŞ-in Azərbaycana qarşı tətbiq etdiyi 907-ci düzəliş buna misaldır. Amma bu, Azərbaycana mane olmuşdur. Azərbaycan gücləndi, qüvvətləndi, öz torpaqlarını işğaldan azad etdi. O vaxt 907-ci düzəliş Azərbaycana təsir etmedisə, indi öz torpaqlarını azad etmiş, güclü Azərbaycanı hər hansı sanksiya ilə yoldan döndürmek mümkün deyil. Azərbaycan bütün dövlətlərle sülh içərisində fəaliyyət göstərmək modeli tətbiq edir. İnanıram ki, bu güne qədər Prezident İlham Əliyevin yürüdüyü siyaset qalib geldiyi kimi, bundan sonra da qalib gələcək. Azərbaycanı hər hansı sanksiya ilə yoldan döndərmək mümkün deyil".

Deputat Müşfiq Cəfərov bildirib ki, ABŞ uzun illər Azərbaycanı strateji tərəfdəş kimisi gördüğünü bildirib, hətta NATO və müttəfiqləri Öfqanistanda hərbi əməliyyatlar üçün Azərbaycandan tranzit kimisi istifadə ediblər: "Lakin son 4 il-də Amerikada keçirilən dirləmələri, səsləndirilən çıxışları Azərbaycan və ABŞ arasında ikitərəfli və çoxtərəfli formatlarda olan münasibətlərə ciddi zərba kimi qiymətləndirirəm.

Ağ evin Cənubi Qafqazla bağlı siyasetindəki əsas məqsəd Azərbaycanı regiondakı lider mövqeyindən çəkindirmək üçün dövlətimizə təzyiq etməkdir.

ABŞ Kongresi və Avropa parlamenti kimə beynəlxalq qurumlarının dövlətimizə qarşı aqressiyasının təməlindeki əsas səbəb Ermənistana olan sevgi deyil. Bütün beynəlxalq ələmə də məlumdur ki, hazırda regionumuz güc savaşının meydanına əvvələk kimisi ciddi bir təhlükəyə üz-üzədir. Cənubi Avropa İttifaqı və ABŞ Azərbaycanla Ermənistən arasında sülh prosesindən daha çox, digər rəqiblərinin Qafqazdakı roluñun güclənməsindən narahatdır. Bu gün Cənubi Qafqazda mövqə savaşı gedir, bunun yeganə günahkarı Ermənistən rəhbərliyidir. Əgər bu dövlət principal və milli maraqlarına arxalanan siyaset yürüdə bilseydi regionda sülh və sabitlik bərqrar olardı.

Bir sözlə, Mərkezi Asiyaya getmək və qısa yol olaraq, Cənubi Qafqazdan istifadə etmək istəyən güclər sülhə və sabitliyə manə olur. Bunun üçün də onlar hətta Azərbaycanın daxili işlərinə, digər dövlətlərlə olan münasibətlərinə belə qarışmaqdən çəkinmirlər. Azərbaycanın digər dövlətlərlə imzaladığı tərəfdəşlik müqavilələri ne Avropa İttifaqı, ne də Ağ evin müzakirə obyekti ola bilmez. Bütün bunları da nəzəra alaraq, dövlətimizə qarşı tərəfi gücləndirib müdafiə etməklə hədələyən ABŞ-la olan sazişlərə xitmət verilməsini istəyirik.

Nicat Novruzoğlu

AQİL Abbas

ABŞ SENATORLARININ RAZBORKASI

Dünyanı "vor v zakone" qanunları ilə idarə etmək istəyən və əslində elə edən də Amerikanın özü "vor v zakone" qanunlarından kənara çıxır. Əslində vor qanunlarına görə, vorlar bir yer yığışib bir razborka aparır və sonra kimisə sxodkaya çağırırlar. Vorların razborkalarda çıxardıqları qərarlar adətən, belə demək mümkünsə, ədalətli olur. Ədalətsiz qərar çıxardanda onların özlərini sxodkaya çağırırlar.

Amerikada isə senatorlardan ibarət razborskiklər var. Və bu gündək çox artıqları qərarlar demək olar ki, hamısı ədalətsiz qərarlardı. Çünkü bilirlər ki, onları sxodkaya çağıracaq kimsə yoxdur.

Övvəllər Rusiya vərdi, indi bütün Avropanı, belə demək mümkünsə, dünyani yüksib göndəriblər Moskvanın üstündən və Moskvanın başını Ukrayna ilə qatıblar və olublar dünyananın tək ağası.

Senatorları yüksib razborka aparırlar və sonra da çıxardıqları ədalətsiz qərarlarla hansi ölkəni istəyirlər bombalayırlar, hansi ölkənin istəyirlər prezidentini tutub asırlar və ya yolda verirlər öz ajanlarına biaburcasına qətlə yetirirlər. Məsələn, Saddam Hüseyn və Müəmməd Qaddafi.

İraqı parçaladılar, Liviyanı parçaladılar, Suriyanı parçaladılar, Yeməni parçaladılar, amma nədənsə əfqanlara gücləri çatmadı, Vyetnamda kimi. Amma Əfqanistani da elə yaman günə qoyublar ki, hələ bir 30 il də özünü düzəldə bilməyəcək.

30 ildən çoxdur torpaqları Ermənistən işğalı altında olan Azərbaycana 907-ci maddə tətbiq ediblər, amma işğalçı Ermənistənə hər cürə maliyə yardımını edirlər. Eləcə də 44 günə ağızlarını cirdiğimiz, Dəmir Yumruğu təpələrinə endirib iki gözlərini bir desikdən çıxardıqımız keçmiş Dağlıq Qarabağ hər il humanitar yardım adı ilə 10 milyonlular dollar pul göndərirdilər ki, silahlansınlar. Amma antiterror əməliyyat zamanı 24 saatda Cənab Ali Baş Komandan, Möhərrəm Prezident İlham Əliyev onların arzularını puça çıxardı.

İndi yənə də senatorları yüksib razborka apararaq Azərbaycanın əleyhinə qərar çıxarıblar. Deyəsan, indi də noyabrda ölkəmizdə 200 dövlətin iştirakı ilə keçiriləcək COP 29 gözlərinə girib.

Xarici İşlər Nazirliyimiz və Parlamentimizin deputat grupu kəskin bəyanatla senatorların razborkasına cavab verib.

Azərbaycan 200 ildən sonra Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəliyi ilə özəri bütövlüyünü və suverenliyini bərpə edib.

30 ildə 907 ilə bizi sindra bilməyən Amerika, heç yüz il-də belə bizi sindra bilməyəcək. Yalnız ürək bulandıra biləcək, bizi də ürəyi bulanmağa öyrəşmişik. 30 il ermənilər arxalarına Amerikani Fransanı alıb bizim ürəyimizi bulandırdı, amma sonda qusun ermənilər oldu.

Və Amerika bilmir ki, ondan da böyük Allah var, o da mələklərini yüksib bir razborka aparsa, insallah, Amerikanın ayaları göydə qalar.

Tanrı Azərbaycanı qorusun!

Tanrı xalqımızı qorusun!

Tanrı Cənab Prezident İlham Əliyevi qorusun!

Və Tanrı Boz Qurdur arxalı köpəklərdən qorusun!

Kremldən Zelenskinin atəşkəs çağırışına reaksiya

Rusiya Kiyevin hazırlığı cəbhə xətinidə atəşkəs hazırlığı dair heç bir siqnal almayıb.

Bunu Kremlin metbuat kəti Dmitri Peskov deyib. Qeyd edək ki, "Corriere della Sera" neşri Kiyevin ABŞ-dan təhlükəsizlik zəmanəti və ABŞ-daxil olmaq müqabilində ərazilərin itirilməsini tanımadan hazırlı cəbhə xətti boyunca atəşkəs hazırlığı dərəcədə yox idi.

Kibercinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsindən əməliyyat

"TOST"un başçılarından biri həbs edildi

Daxili İşlər Nazirliyi Kibercinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsinə sosial şəbəkələrdə onlayn dələduzluq piramidası olan "TOST" platforması vasitəsilə insanların kütləvi şəkildə aldadılaraq pul vəsaitlərinin əle keçirildiyi barədə daxil olan məlumatlar əsasında əməliyyat-texniki tədbir həyata keçirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, nəticədə piramida başçılıq edən şəxslərdən biri 1981-ci il təvəllüdü Namiq Cabbarzadə saxlanılıb. Digər şəxs 1989-cu il təvəllüdü Sahib Hüseynovun isə ölkə hüdudlarından kənarda olduğunu müəyyən edildiyindən barəsində axtaş olunub.

Müəyyən edilib ki, N.Cabbarzadə və S.Hüseynov "TOST"a yatırımlı edən şəxslərə guya onların pul vəsaitləri hesabına sünə intellekt vasitəsilə elektron birjada kriptovalyuta alqı-satqısı həyata keçirildiyini və nəticədə yüksək faizli qazanc əldə edəcəkləri barədə şirniklendirci vədler veriblər. Piramidaya daxil olan şəxslərə inam yaratmaq və digərlərini də bu platformaya qoşmaq məqsədilə ilk dövrlərdə zərərçəkənlərə kiçik simvolik mebleğlərdə pullar əldə etmək üçün şərait yaradılıb, faizlərin vaxtında ödənilədi, eləcə də özərinin "TOST"dan qazandıqları gelirlər hesabına lüks həyat tərzi keçirdikleri barədə reklam xarakterli paylaşımlar edilib.

Yatırımlı edən şəxslərin qarşısında qoyulan digər tələb isə onlara göndərilən dələduzluq piramidasının linklərini "Whatsapp" ani mesajlaşma tətbiqi vasitəsilə qruplarda yay-

maqdən ibarət olub. Müxtəlif üsullarla "TOST" a cəlb edilən şəxslərin ödenişləri hesabına N.Cabbarzadə və S.Hüseynov zərərçəkənlərin 5 milyon manata yaxın pul vəsaitlərini əla keçiriblər. Həmin vəsaitlər isə dəstə başçıları tərəfindən kriptovalyuta formasiya əvvəldikdən sonra elektron pul kisələrinə köçürülib.

N.Cabbarzadənin ünvanına baxış keçirilən zaman iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən maddi və elektron sübutlar aşkar olunaraq götürülüb.

Faktlərlə bağlı Baş İdarədə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq madələri ile cinayət işi başlanılıb. N.Cabbarov barensində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkən tədbiri seçilib. Dələduzluq piramidasında iştirak edən digər şəxslərin də müəyyən edilərək məsuliyyətə cəlb olunmaları istiqamətinə tədbirlər davam etdirilir.

Sonda qeyd edək ki, "TOST" dələduzluq piramidası vasitəsilə zərərçəkən və təndaşlar polis orqanlarına müraciət edə bilerlər.

Universitetlərin 70 faizində sünü intellekt tədris olunacaq

Universitetlərin 70 faizində sünü intellekt tədris olunmağa başlayacaq. Adalet.az xəbər verir ki, bunu rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev Bakıda keçirilən "INMerge innovasiya Sammiti"ndə çıxış zamanı deyib.

"Dayanıqlılığı gündəlik innovasiyaya inqərasıya edirik ki, bu da təeccübü dəyil. Biz artıq COP29-a ev sahibliyi edirik. Bakı şəhərinin rəqəmsal əkimi yaradılır. Altı milyondan çox unikal məlumat məntəqəsi artıq daxil edilib. Bu, unikal bir şeydir. Biz rəqəmsal texnologiyalar üzərində də çalışmağa davam edirik", - deyə nazir qeyd edib.

COP29-a şantaj: Erməni lobbinin "qüdrəti pulu" və 60 ABŞ kongresmeninin Bakıya hücumu

Bakıda yaxın günlərdə baş tutacaq COP29 tədbirinə kölgə salmaq istəyənlər yenidən fəallaşdır.

Adalet.az xəbər verir ki, Amerika Birləşmiş Ştatlarının bir qrup kongresmeni 2024-cü il oktyabrın 3-de bu ölkənin dövlət katibi Entoni Blinkenə məktub yazaraq Azərbaycana qarşı qəbul edilməz mövqə ifadə edib. Beləki,

ABŞ Konqresinin 60 üzvü Azərbaycanın məsuliyyət daşmasını, COP 29- a qədər erməni mehbusların azad edilmesini tələb edib.

Erməni mediasının bu haqda məlumatında deyilir ki, ABŞ Konqresinin hər iki palatasının 60-a yaxın üzvü Konqresin Ermənistanla iş üzrə komitəsinin həmsədri Frenk Fallon və senator Ed Murkinin məktubuna qoşularaq, ABŞ hakimiyətini Azərbaycanı hərbi cinayətlərə, qanunsuz girov götürməye və COP29-dan əvvəl Ermənistanın suveren əraziyinin işğalına görə məsuliyyətə cəlb etməyə çağırıb.

Məktubu şərh edən "Hay Dat" terror təşkilatının Vaşington ofisinin icraçı direktoru Aram Hambaryan sərənəmələrində qeyd

edib ki, Qarabağın soyqırımı və etnik təmizlənməsinə görə, Azərbaycan məsuliyyət daşımaları.

ABŞ senatorları və nümayəndələri dövlət katibi Entoni Blinkenə ünvanlanmış məktubda xüsusi olaraq bildiriblər ki, "COP29 yaxınlaşdıqca biz Dövlət Departamentindən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə və Azərbaycan hökumətinə regional sühün təşviqi, insan hüquqlarının qorunması, beynəlxalq qanunlara və normalara riayet olunması üçün konkret tədbirlər görməyə təzyiq etməyi tələb edir". Erməni mediası sevincə bildirir ki, ABŞ qanunvericiləri hemçinin Dövlət Departamentini COP29-dan evvel əlverişli diplomatik mühit yaratmaq üçün bütün siyasi məhbusların, girovların və hərbi əsirlərin, o cümlədən etnik ermənilərin dərhal və qeydənəksiz azad ediləsini tələb etməyə çağırır: "Azərbaycanın 2020-ci ilde Dağlıq Qarabağa ölümcül hücumu, Laçın dəhlizinin 10 aylıq blokadası və 2023-cü il Sentyabrda Dağlıq Qarabağdakı etnik ermənilərin deportasiyası beynəlxalq hüququ açıq şəkildə pozur və insan iztirablarını davam etdirir. Qarabağı tərk etmiş mülki şəxslərin təhlükəsiz geri qayıtmak hüququ olmalıdır".

Bir sözlə, əvvəllərdə erməni lobbinin rüvət və haram pullarına aldanaraq Azərbaycanın haqq səsinə mane olmaq istəyən ABŞ kongresmenləri COP29başlanma tarixi yaxınlaşdıqca daha aqressiv mövqə sərgiləyirlər.

Bu əlbəttəki yeni hal deyil.

Əntiqə Rəşid

Səxavət Məmməd

Müharibənin taleyini həll edən döyüşün TARİXÇƏSİ

sağdan və soldan qüvvəsini vurub, geriye atmaq lazımdır. Beləcə tabor üç yerə bölünlür.

Birinci qüvvə çox sərrast şəkildə yarma əməliyyatını həyata keçirir. Yol açılan kimi ikinci qüvvə sağ cinaha keçir. Eldəniz Namazovun olduğu qüvvə isə ortadan hərəkətə keçir. On böyük üstünlük tank əleyhinə vasitələrə verilir. Geriye qaçan düşmənin öndəki tanklarını vurmaq, bir də irəli gedən texnikalarını lazımlı, ortadakı qüvvə isə düşməni öz üzərinə çəkməlidir.

Düşmənin geriye çəkilən iki tankı və bir PDM-i vurulur. Qabaqdakı iki tank vurulur, döyüşün gedisatında bir PDM-ləri vurulur. Sağ və soldakı qüvvələr lazımlı yerlər tuturlar. Düşmən beləcə tələyə düşür və bütün qüvvələrini ortada gedən qüvvəyə tərəf çevirir.

Döyüşün gedisində XTQ taboruna verilən 4 tankdan biri xarab olaraq sıradan çıxır. Üç tank 500 metr məsafədə döyüşə açılır və arxasında şəxsi heyətə hərəkət edir. Düşmən tankları vurmaq üçün tank əleyhinə vasitələrən istifadə edir, ancaq buna nail ola bilmir. Çünkü məsafə buna imkan vermir. Beləcə düşmənin bütün qüvvələri mərkəzə doğru cəmləşir və irəliyələr.

Tabor komandırı sağda, solda isə əməliyyat zabitini qüvvələrə rəhbərlik edir. Eldəniz Namazov isə döyüşü idarə edir. Rabitə ilə əlaqə saxlayır. Düşmən atəş çəmbərinə düşüb? Bəli, cavabını alan kimi "Başlayın!" emri verir. Sağ və soldakı qüvvələr düşmənən göz açmağa imkan vermir.

Yarım məhəsirəyə düşən düşmən qüvvələrinə qarşı tank əleyhinə vasitələrən və digər vasitələrən istifadə etməklə zərbələr endirilir. Həmin vaxt rabitə ilə rakət zərbəsi istənilir. "Tos-1 A"nın komandırı ilə Eldəniz Namazov birbaşa əlaqəyə çıxır. Dəqiq koordinat verilir və deyilən yerə zərbə endirilir. Düşmən PDM-lərlə qaçmağa başlayır.

Vəziyyət komandanlığında məruzə edilir. Qərar verilir ki, davam edilsin. Sağdan N saylı motoatıcı hərbi hissənin bir taboru, soldan isə başqa bir motoatıcı hərbi hissənin taboru ilə kordinasiya yaradılır. Motoatıcı taborlara qəçənlərin erməni ordusu, arxadan gələnlərin isə XTQ olduğu deyilir.

Həmin motoatıcı taborlar da atəş açmağa başlayırlar. İtirilmiş vəziyyət bir kənd artıqlaması ilə azad ediləsi bərpa olunur. Geri qayıdanda 9 T-72 tankı və bir adət PDM-2 işlək vəziyyətdə qənimət kimi qalır. Hesablamaşalar görə, düşmənin 700-dən artıq canlı qüvvəsi döyüş meydənində mahv olur.

Təkcə düşmənin snayper atəsi ilə iki şəhid verilir. Biri taborun qərargah rəisi Elçin İsmayılov, biri isə Niftiyev soyadlı gizir. Yaralı isə olmur.

Eldəniz Namazov komandana vəziyyəti məruzə edir, əlavə qüvvənin gəlməsinə ehtiyacın olmadığını bildirir. Bu anda Müdafiə Nazirliyinin Şəxsi Heyət Baş İdarəsinin rəisi general-leytenant Kərim Vəliyev əlinde avtomatla qaça-qaça döyüş meydənina atılımaq istəyir. Ona məruza olunur ki, vəziyyət artıq bərpa olunub. Kərim Vəliyev polkovnik Eldəniz Namazovu qucaqlayıb, təşəkkür edir və Milli Qəhrəmanlıq lajıq olduğunu deyir. Hətta oradakı gizirlərə leytenant rütbəsinin də verilməli olduğunu da deyir.

Döyüş analiz ediləndə Kərim Vəliyevin həyəcanla döyüşə atılmaq istəməsinin bir səbəbi açıq şəkildə bilinir. Əgər qarşı tərəf istəyinə nail olsayıd, qələbə sual altına düşmüş olardı.

P.S. Kitabda daha ətraflı və detallı işlənilib.

Dünya Hitlerin qarşısını aldı, indi növbə onundur

Bir vaxtlar Hitler bəşəriyyətin ümumi səyləri ilə dəyandırıldığı kimi, Netanyahu və onun qəlləri də dəyandırılacaq.

Adalet.az xəber verir ki, bu sözləri Türkiye Prezidenti Recep Tayyib Ərdoğan Qəzzada mühəribənin başlamasının 1-ci ildönümü ilə bağlı X hesabında yazıb.

"İsrail artıq bir ildir ki, törətdiyi soyqırımin evəzini gec-tez ödəyəcək. 365 gün əvvəl sağ olan, ekseriyeti uşaq və qadın olan 50 min qardaş-bacımız vəhşicəsinə qətlə yetirildi. Qəzzada xəstəxanalar, müxtəlif dinlərin ibadət yerləri, məktəblər dağıldı. Artıq aramızda çoxlu jurnalist, içtimai təşkilatların nümayəndələri, sülh sefirleri yoxdur", - Ərdoğan qeyd edib.

O vurğulayıb ki, Qəzzada, Feləstində, Livanda təkcə qadınlar, uşaqlar və digər günahsız insanlar yox, həm də bəşəriyyət, bəşəriyyətə xidmet etməkdə gecikən təşkilatlar və bütövlükde beynəlxalq sistem ölü.

Fuad Muradov iclas keçirdi

Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsində 2024-cü ilin 9 ayı ərzində görülən işlərə həsr olunan kollegiya icası keçirilib.

Adalet.az xəber verir ki, iclas Dövlət Himmının səslendirilməsi ilə başlayıb. Açılış nitqində sədr Fuad Muradov 2024-cü ilin ilk 9 ayı ərzində komitənin həyata keçirdiyi layihələr və Azərbaycan diasporunun fealiyyətindən danışıb. Diasporun koordinasiyası fealiyyəti, təşkilatlanması, ana vətənlər əlaqələrinin möhkəmənməsi sahəsində mühüm addımlar atıldıgını bildirib.

Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın diaspor fealiyyətine göstərdikləri diqqət və qayığının, eləcə də Azərbaycanın erazi bütövlüyünün, təmin olunmasının soydaşlarımız arasında böyük ruh yüksəkliyi yaratdığını söyləyib, Azərbaycan Prezidentinin tapşırıq və tövsiyələrinin diaspor fealiyyətinin temel prinsiplərini təşkil etdiyini vurğulayıb. İclasda Komite Aparatının müvafiq şöbələrinin və Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fonduñun hesabatları dinlənilib. Həm ölkə daxilində, həm də xaricdə icrəməyəsi layihələr, konfranslar, ixtisaslaşmış forumlar və digər tədbirlər haqqında məlumat verilib. Daha sonra kollegiya üzvləri təqdim olunan hesabatları və 2024-cü ilin son 3 ayında qarşıda duran vəzifələri, 2025-ci ilin tədbirləri planını, fealiyyət istiqamətlərini müzakirə edib, yeni tapşırıqlar səsləndiriblər. Kollegiya icası dövlət başçısının sərəncamı ilə tətbiq olunan komitə əməkdaşlarına medalların təqdim edilməsi ilə yekunlaşdırıb.

Trampın seçkidəki "şans kartı": "ABŞ-dakı yəhudi əhalini qoruyacağım"

Yəhudilərə qarşı nifratın Demokratik Partiyanın sıralarında olduğunu" iddia edən ABŞ-in keçmiş prezidenti Donald Tramp yenidən seçiləcəyi tövqirdə yəhudilərə nifrat edənlərin hamisini idən çıxarıcağını bəyan edib.

Adalet.az xəber verir ki, CNN-in məlumatına görə, o, bunu oktyabrın 7-də Feləstinin Həməs qruplaşmasının İsrailə hücumunun birinci ildönümüne həsr olunmuş tədbirdə deyib: "Mən ABŞ-dakı yəhudi əhalisini qoruyacağam. Mən sizin icmalarınızı, məktəblərinizi, ibadət yerlərinizi və dəyərlərinizi qoruyacağam. Biz cihadçılar rağbet bəşleyənləri və yəhudilərə nifrat edənləri aradan qaldıracagyıq. Biz ölkəmizə kömək etmək üçün heç na etməyen yəhudi nifretçilərini aradan götürəcəyik, onlar yalnız ölkəmizi mehv etmək istəyirlər", o, Florida ştatının Doral şəhərindəki qolf meydançasında keçirilən tədbirdə deyib. Keçmiş prezident konkret olaraq kimi "yəhudi düşməni" hesab etdiyini açıqlamayıb. Tramp 7 oktyabrın "Yəhudi xalqı üçün Holokostdan sonra ən ölümçül gün" olduğunu vurğulayıb.

Qeyd edək ki, Tramp bu ilin 25 aprelində "Truth Social" sosial şəbəkəsindəki sehifəsində ABŞ Prezidenti Co Baydenin həm yəhudi, həm də Feləstin xalqına nifrat etdiyini yazmışdı:

"Co Bayden İsrailə və yəhudi xalqına nifrat edir. Problem onda ki, o, Feləstinlilərə daha çox nifrat edir və sadəcə nə edəcəyini bilmir".

P.S. Bəzi siyasi ekspertlər düşünür ki, Tramp bu kimi fikirlərə özünü seçilmə şansını yüksəltməyə çalışır. Çünkü o açıqlamalarında bildirir ki, lazımi sayıda yəhudi seçicisi mənə dəstək verməsə, noyabrda keçiriləcək seçimde qalib gəlmək ehtimalım azdır. Tramp onu da vurğulayıb ki, sorğuya əsasən, yəhudi seçicilərin yalnız 40%-i onu dəstəkləyir. 60%-i düşmənə (raqibi Kamala Harris) nəzərdə tutur - red.) səs verir.

Əntiqə Rəşid

Qarabağda konsulluğa hazırlıq? Laçın MDB-nin mədəniyyət paytaxtı?: Əzrayılın bala paylaşması

Hələ bir neçə gün əvvəl Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin konsulluq departamentinin rəhbəri Aleksey Klimov TASS-a müsahibəsində Azərbaycanın Qarabağ regionunda yeni baş konsulluqların açılması ehtimalı ilə bağlı suali cavablandırırcən deyib ki, Azərbaycan ərazisində Rusiya'nın yeni xarici nümayəndəliklərinin açılması məsəlesi siyasi səviyyədə işlənir: "Azərbaycan tərəfi ilə müvafiq sazişlər yekunlaşdırıqca XİN-in konsulluq departamenti də onlara bağlı əməli addımların həyata keçirilməsinə qoşulacaq".

Görünən odur ki, Qarabağda konsulluq məsəlesi, suveren prinsiplərimizə nə qədər zidd olsa da, Rusiya bu fikrindən qətiyyən geri adımda atmağı düşünmür.

Düşünmediyini de hər çıxışında qeyd edir.

Məsələn, dünən Rusiya prezidenti Vladimir Putin Moskvada MDB Dövlət Başçılığı Şurasının məhdud tə-

kbidə iclasında çıxışı zamanı deyib ki, Azərbaycanın Laçın şəhəri 2025-ci ildə MDB-nin mədəniyyət paytaxtını seçirik və bu, bizim ölkələrimizin vətəndaşlarının böyük marağına səbəb olan yaradıcı və humanitar tədbirlər mərkəzine çevrilir. İndi bu, Səmərqənddir və təsdiqimiz üçün təklif olunan layihə qərarına əsasən, estafeti Azərbaycanın Laçın şəhəri".

Öxuculara məlumat üçün bildirik ki, "Birliyin Mədəniyyət Paytaxtları" proqramına

2010-cu ildə start verilib və fəxri status hər il MDB şəhərlərində birinə verilir. Ətən il MDB-nin mədəniyyət paytaxtı Sankt-Peterburq olub.

"Səmərqənd - 2024-cü ildə MDB-nin mədəniyyət paytaxtı" proqramı qəbul edilib. Səmərqənd şəhərinin yəni statusunu təsdiq edən adımı sənədi şəhər rəhbərliyinə təqdim edilib.

Şəhərə paytaxt statusu Birliyin Dövlət Başçılıları Şurasının qərarı ilə verilib.

Proqrama və statusa uyğun olaraq, 2024-cü ildə Səmərqənd MDB ölkələrinin

mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin yaradıcılıq görüşləri və qastrol səfərləri, elm və idmançıların çıxışları, vernisaj və sərgilərin keçirilməsi üçün əsas platformaya çevriləcək.

Belə baxanda, çox önemli, vacib bir programdır. Alışlanan təklifdir. Amma bu program indiyə qədər niyə Azərbaycanın heç bir qədim rayon və şəhərlərinə layiq görülməyib? Niyə qəfətən Qarabağ? Laçın?

P.S. Bir gün kəndə xəbər yayılır ki, Əzrayıl kəndə gəlir, bala paylaşacağı. Kəndlilər xəbər gətirənə deyirlər ki, əzrayıla dənən ki, gəlməsin! Bizim balımıza dəyməsin, onun balası da bizə lazımlı deyil...

Ürəyimiz, əzrayıdan o qədər yanıb ki, o qədər küle dönbür ki, xeyirxahlığı da başımıza bəla olacağına əminik... Nəsə, içimi bir qorxu hissə alıb...

Əntiqə Rəşid

Məlum foto keşisi əsəbləşdirdi:

"Nikol tariximizi Bakıda və başqa paytaxtlarda yazır"

MDB-nin Baş katibi Sergey Lebedev nə qədər inamlı qeyd etsədə ki, MDB-nin məhdud formatlı görüşündə Ermenistan və Azərbaycan liderləri arasında Cənubi Qafqazda münaqişənin tezliklə nizamlanması məsələlərinə dair məzmunlu söhbət olub, erməniləri inandırıbilmir.

Yəqin ki, bu inamsızlığı da Lebedev əvvəlindən duydugu üçün dübare bildirir ki, əlavə olaysınız, bütün bu işlər çətindir. Amma görüşdə hər kəs sübh prosesinin yaxın gələcəkde başa cətəcəgina ümidi etdiyini bildirdi.

Bəlkə də ermənilər Lebedevə inanmaqdən qağıldırlar. Çünkü Lebedev bu fikrələri söylədiyi anda rus mediyasının manşetləri başqa bir göründü tırajlıydı. Ətən gün Moskvada keçirilən MDB Dövlət Başçılığı Sammindən

Ermenistan Baş naziri Nikol Paşinyanın yayılan fotoları erməni mediasında isterika ilə qarşılıbanıb.

Bəli, dünən Moskvada keçirilən MDB Dövlət Başçılığı Sammindən Ermenistan Baş naziri Nikol Paşinyanın yayılan fotoları erməni içtimaiyyətində, mediasında, sosial şəbəkə seqmentində ikrəhələr qarşılıbanıb.

Uzun müddətdir, Ermenistan Baş nazirinə qarşı üssünlərən dəyərini dindar bildirib ki, təessüflər olsun ki, bugünkü həkimiyətin "sağlığında" xalqımızın tarixi Bakıda yazılır.

Bu gün müilletimiz, dövlətimiz tarixi yazılır. Təessüt ki, bu həkimiyət tariximizi Bakıda və başqa paytaxtlarda yazır. Mübarizəmizin əsas mesajı belədir: Tariximiz Ermenistanın paytaxtı İrvanda yazılmalıdır! Mən bu günümüze gələcəkdən baxıram, buna görə də, bizim mübarizəmiz müqəddəsdir, gücümüz və bacarığımız bundan ibarətdir".

Xatırladıq ki, 1984-cü il təvəllüdü Kristina Kolminitsina Rusiya Dövlət Sosial Universitetində jurnalist, sonra ise Moskva Dövlət Universitetində fotojurnalist ixtisası

üzrə təhsil alıb. 2015-ci ildə Rusyanın ən yaxşı fotoqrafi seçilib. O, həmçinin Qarabağ münaqişəsi haqda çəkdiyi filmlə tanınır. (axar.az)

Qeyd edək ki, keçmiş prezidentlər Robert Köçəryan və Serj Sarkisyanın səfarişlərini yerinə yetirən Baqrat Qalstyanın mitinqlərin payız mərhələsinin başlanması hələ oktyabrın əvvəlində elan etmişdi.

Əntiqə Aslan

Ermenistan ordusunda xaos və ölüm:

Aşağılama, təhqir, döyülmə və nəhəyat intiharlar

Bu il, fevralın 24-də saat 17:55 radələrində Müdafiə Nazirliyinin N sayılı hərbi hissəsinin əsgəri, Danieli Zaryanyan naməlum şəraitdə (ilkin məlumatlara görə, gülə yarası nəticəsində) halak olub.

Martin 8-də Müdafiə Nazirliyinin N sayılı hərbi hissəsinin əsgəri Andranik Karoi Ohanyanı meyiti tapılıb.

Sentyabrın 2-də saat 10:10 radələrində Ermenistan Müdafiə Nazirliyinin N sayılı hərbi hissəsinin mühafizə zolağının döyüş mövqeyində hərbçi Edqar Aleksanyanın çənə nahiyesində gülə yarası ilə meyiti aşkar edilib.

Oktyabrın 6-da saat 10:00 radələrində Müdafiə Nazirliyinin N sayılı hərbi

hissəsinin əsgəri Vahe Baqratoğlu Arutyunyanın gülə yarası ilə meyiti tapılıb. Gördüyünüz kimi, kiçicik bir araşdırmanın da məlum olur ki, Ermenistan ordusunda müəmmalı ölümlərin sayı durmadan artır.

Adalet.az xəber verir ki, aparılan istintaq əməliyyatları nəticəsində V. Arutyunyanı elə öz əsgər yoldaşı intihara təhrif edib.

Rəsmi istintaq materiallarında deyilir ki, xidmet zamanı aralarında yaranan problemlərə görə zabit ona tabe olan əsgər V. Arutyunyan qarşı qəddar münasibət sərgileyib, hətta bir neçə nəfər onun şəref və ləyaqətini alçaldan ifadələr işlədib, onu vurub.

Atışma mövqeyində müəyyən məsafədə çıxılmaz vəziyyətdə qalan Vahe Arutyunyan ona təhkim olunmuş silahlı başına atəş açaraq intihar edib.

Əldə edilmiş kifayət qədər faktlar əsasında qulluqçu yoldaşına qarşı AR Cinayet Məccələsinin 522-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin 2-ci bəndi ilə ittihəm iżili sürüllüb. Hebs qətimkən tədbiri seçilib.

Sosial şəbəkələrin erməni seqmətindəki istifadəçilər düşünür ki, Ermenistan ordusunda o qədər hərc-mərclik, özbaşnalıq davam edir ki, əsgərin intiharı da bu səbəbdən artıb.

Ə. Rəşid

Faiq QISMETOGLU
faiqqismetoglu@box.az

Həkimlər bizi qorxudur...

Bu gün insanlar eə bir durumdadır ki, kimliyindən asılı olmayaq həkima üz tutmalıdır.

Ən azından ona görə ki, bu gün dünyada mənşəyi bilinməyən və müalicəsi olmayan o qədər xəsteliklər var ki... Həc belə baxanda sağlam adamlar da çox deyil. Bir yandan da ekoloji tarzlığın pozulmasını, yediyimiz qidalara təmiz olmadığını, hətta içdiyimiz suyun, uduğumuz havanın çirkli olmasına nəzəralsaq, onda vəziyyətin nə qədər çətin olduğunu təsəvvür etmək olar. Bir sözə, indiki dünyada gərek insan daş, dəmir ola ki, bu qədər çətinliklərə tab getirə biləl. Deməli, insanlar dözmülmə olmasa, çətin şəraitdə çıxış yolu tapmasa, sağlamlığına da qovuşa bil-məyəcək.

Bizim bəzi həkimlərə Allah insaf versin! Onların yanına gedirsən sənə ürək-dirək vermək, maarifləndirmək əvəzinə, təsir altına salırmalar, qorxudur. Bir-iki dərman yerinə yeddi-səkkiz dərman yazır. Baxısan ki, iki vərəq resept yazır. Bir

dostum həkimdən qayğıdan sonra ikinci həkimin yanına getdi. O həkim də vicdanlı insandır. Re-septa baxıb deyib ki, bunun yarısına ehtiyac yoxdur. Və o reseptdən cəmi iki dərman saxlayıb.

Cox qəribədir ki, bəzi həkimlər xəstələrə biznes marağı ilə yanaşırlar və onlara lazımlı oldu-olmadı həddindən artıq dərman yazırlar. Və sonra da pasientləri darməndə, özlərindən asılı vəziyyətdə saxlayırlar. Onlar düşünmürlər ki, eə xəste var naənki yeməye, heç dərman almağa pul təpə bilmirlər.

Həkimlər məndən incəsininlər ey! Öləkəndə vicdanlı, insaflı həkimlər də var. Amma çox təessüf ki, onlar azdır və baş həkimlər belələrinə göz verib, işiq vermir, incidirlər.

Hətta bəzi özəl klinikalarda belə həkimlər sixşdırılır. Çünkü onlar baş həkimlərin dedikləri ilə deyil, vicdanının səsi ilə hərəkət edirlər! Və nə yaxşı ki, belə həkimlərimiz var!!!

İlon Mask ermənilərə məktub göndərdi: Sizinlə əməkdaşlıqdan məmnu olacağam"

Xatırlayırsanızsa, bir neçə il əvvəl ermənilər məşhur "Tesla" şirkətinin qurucusu İlon Maska müraciat üvanlamışdı.

Deməli, İlon Mask 2020-ci ilin 30 noyabrında Türkiyənin TURKSAT 5A adlı peykini kosmosa göndərəcəyi ərefədə ermənilər texribatlar tərtəməyə başladı. SpaceX və Türkiye arasında imzalanmış bu razılaşmanın hədəf alaraq, yüzlərlə erməni elektron poçt vasitəsilə İlon Maska müraciat üvanlamış bu prosesi leğy etməsini istəmişdilər.

Təbii bir biznesmen üçün hər hansı bir toplumun yalan gurultusuna maraqlı olmayacağındı və Türkiyənin "TürkSAT 5B" səni peyki 2021-ci il, dekabrın 19-da Ankara vaxtı ilə saat

06:58-də (Bakı vaxtı ilə saat 07:58) orbitə göndərildi.

Adalet.az xəber verir ki, "SpaceX" və "Tesla" şirkətlərinin rəhbəri İlon Mask dənən İrvanda başa çatan WCIT-2024 Dünya İnformasiya Texnologiyaları Konqresinə məktub vəsaitilə "salam" göndərib.

Məktubu "Lionel Messi Fondu"nun meneceri amerikalı erməni iş adamı Razmik Hovakimyan oxubub.

Mask şəxşən İrvana gəle bilmədiyindən təssüfləndiyini bildirib və növbəti əlverişli fürsətdə bunu edəcəyinə söz verib.

O qeyd edib ki, Ermənistanla layihələri, o cümlədən Starlink peyk internetinin buraxılması, kosmos və sənii intellekt sahəsində erməni axtarış şirkətləri ilə əməkdaşlıq etmək-dən məmnu olacaq.

Qeyd edək ki, oktyabrda İrvanda 25-ci WCIT-2024 Ümumdünya İnformasiya Texnologiyaları Yubiley Konqresi keçirilib.

Tədbirə dünyanın 70 ölkəsin-dən 2 mündən çox iştirakçı qatılıb. Qonaqlar arasında erməni əsilli amerikalı teleuldüz Kim Kardashian da olub.

Ə. Rəşid

İsrail İrana qarşı nüvə silahı istifadə bilər

çix yüksəkdir. Bu isə ona qələbə deyil, qlobal qılaq gətirəcək"-deyə biznesmen X sisiak şəbəkəsində yaxır.

Detkom qeyd edir ki, İranla münaqişə "ABŞ imperiyasının süqtunu tezlepdirəcək". O, amerikan hakimiyətini bacardığı qədər tez dayandırmalıdır.

Xatırladıq ki, oktyabr aylınpə ev-vəllərində İranın İsrail ərazilərinə coxsallı raket hücumlarından sonra, İsrailinin ne vaxt və necə cavab verəcəyi barədə məlumat verilmir.

Rüstəm Hacıyev

ƏDALƏT •

11 oktyabr 2024-cü il

Həkimlər xəstələrin əsəbləri ilə oynayır

Bu gün ölkəmizdə insanların sağlığının üçün dövlət çox böyük işlər görür.

Və bundan da əhali razılıq edir. Belə işlərdən biri de İcbari Tibb Sığortasıdır. El dilində demis olsaq əvvəller hər hansı cərrahiyyə eməliyati xəste bir ətək pul ödəyirdi. Indisə əksər cərrahiyyə eməliyatlari pasientlər üçün pulsuz başa gəlir. Amma xəstələr müxtəlif müalicə ocaqlarına gedərkən İcbari Tibbi Sığorta alarkən olmazın əziyyətin çəkirler.

Məsələn, mənim bir dostum gözündən eməliyyat olunmaq üçün Suraxani Tibbi Mərkəzində göndərmişdir. Gündən gec vaxt itirib. Axırdı da min bir çətinlikle göndərmişdir. Elə edib. Ümumiyətə, pasient lər İcbari Tibb Sığorta alarkən poliklinika və tibb mərkəzlərə süründürülür, incidilər və get - kələ salınır. Bu isə böyük narazılıqlara gətirib çıxarırlar.

Ona görə də hər hansı xəstəxanada eməliyyat aparılarən İcbari Tibb Sığortanı da onlar özləri həll etməlidir ki, insanlar günlərə vaxt itirməsin, bu xəstəxanadan o xəstəxanaya qaçmasın. Yəni bir sözə, bu işlər? Elə tənzimləmək olar ki, pasientlər İcbari Tibb Sığortanı asanlıqla ala bilsin. Həmin işləri isə TƏBİB görməlidir. TƏBİB isə hələ ki, bu işlərin öhdəsindən gələ bilmir!

"ARB-24"ün politoloqları

Son vaxtlar hansı televiziya kanalına baxırsan siyasi icmalçılari politoloqları görürsən. Burda pis heç nə yoxdu.

Pis odur ki, o politoloqların çoxu danışanda elə bil ki, onların ağızını sanki erişde yandırıb. Nə danışırılar heç nə başa düşmək olmur. Yaxud da danışdıqları hamının bildiyi məsələlərdir. Elə onların danışdıqlarını nənəm de bilir. Xüsusi ilə də "ARB-24"ün politoloqları bir-birindən fərqlənmirlər. Hər hansı bir mövzunu primitiv, bayağı bir formada danışırlar. Terminlərdən çox istifadə edirlər və taşmaşları yorurlar.

Onlar zəhmət çəkib Türkiyənin, Rusyanın politoloqlarına baxırsın. Görsünlər onlar neçə danışır, tamaşaçıları ele alırlar. Sovet dönməndə Azərbaycanda çox savadlı və auditoriyanı elə alan siyasi icmalçılardır.

Şirəmməd Hüseynov, Murtuz Ələsgərov, Seyfeddin Qəndilov, Qulü Mehərrəmli danışanda ağızlarından dür töküldür. Ve tamaşaçıları da bu gözəl insanların çıxışlarını sebərsizlikle gözləyirlər. Öyrənmək heç vaxt gec deyil. Bax, indiki politoloqlar çox şeyi bilmirlər, verilişləre hazırlıb çıxmalarıdır. Yoxsa onların danışdıqları bəsit təhlilər tamaşaçıları yorub bezdirəcək və axırdı da onlara kütlə baxmayaçaq!

Bəlkə paytaxtı köçürək?!

Bakıda nəqliyyat sıxlığını aradan qaldırmaq üçün böyük layihələr, yenidənqurma işləri görürlür, yollar genişləndirilir, körpələr salınır, yol ölürcüləri inşa edilir, bir sözlə, hər cür infrastruktur yaradılır. Amma tıxadı problemi həll edilmir ki, edilmir. Hər bir sürücü ən azından gündə iki- üç saat tıxacdə qalır. Artıq Bakıda hərəkət iştirakçıları tıxaclardan boğaza yiğilirlər. Metroda sıxlıq, avtobuslarda sıxlıq və nəhayət yollarda sıxlıq...

Bu problemin yeganə həlli yolu yeni paytaxt salmaqdır. Qazaxlar bunu 20 qabaq etdilər. Gərək iden də bunu 20 qabaq etsəydi ki, indiki tıxaclar və sıxlıqlar yaranmayıyadı. Ancaq indi də gec deyil. Lap Bakıdan 120-150 kilometr aralıda qəşəng bir paytaxt salmaq mümkündür.

Bununla da Bakıda tıxac və sıxlıq problemi tama-mile həll edilər. Yoxsa yol genişləndirmək, köpülər

tikməklə bu məsələlər həllini tapan deyil. Sadəcə ola-raq bu tikintilər zamanı dövlərin milyonlarla vəsaiti havayı xərclənir!

Tez-tez piyadalar vurulur...

Yeni Güneşli yaşayış sahəsinin "D" massivində bir yol var-avtomobil yolu, daha doğrusu, "Ballı" marketin yanındakı yol.

Bu yolda avtomobilər çox yüksək sürətlə hərəkət edir. Yolun bu üzündə "Ballı" marketdir, o yanda isə "Bərəket" yerləşir. Bax piyadalar da tez-tez yolu gah o tərəfə, gah da bu tərəfə keçməli olurlar. Həmin yerde isə piyada zolağı yoxdur. Piyada zolağı yüz metr aralıdır. Ordanda, heç piyadalar istifadə etmirlər. Və piyadalar en çox adını çəkdikimiz marketin qarşısın-dan yolu keçirlər.

Qoca, xəste və usaqlara bəzi nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri şərait yaradır ki, yolu keçsinlər, amma hər sürücü də onlara yol vermır, çünki orda piyada zolağı yoxdur. Ona görə də burda tez-tez piyadavurma hadisələri baş verir.

Bunun qarşısını almaq üçünsə, əlaqədardır qurumalar bu günde kim heç bir tedbir görmür. Ancaq söz verir, amma onu yerine yetirmirlər. Tehlükəli vəziyyətsə, qalmaqdadır. Görünür, bele getsə, həmin küçədə piyadaları hələ çox təhlükə gözləyəcək!

Payızın xəstəlikləri...

Payız və yaz mövsümündə bir qayda olaraq bütün xəstəliklər oyanmağa başlayır.

Xüsusi ilə de qrip və di-gər infeksiya mənşəli xəstəliklər dənə tez yayılır. Kəskin respirator virusları insan səhhətində müxtəlif fəsadlar yaradır. Təbii ki, bundan en çox əziyyət çəkənlər risk qrupuna daxili olan xroniki xəstələri.

Yəni ürək- damar, səkər, xərçəng xəstələri dənə diqqəti olmalı, həkimlərin tövsiyələrinə əsasən hərəkət etməlidirlər. Üstəlik də bu xəstələr payızda qripə qarşı peyvənd olunsalar, bu xəstəliyi yüngül keçirərlər. İlk növbəti hər bir insan sanitər-gigiyenik qaydalara əməl etməli, xəste olduqda həkimə müraciət etməlidir. Və həkimin yazdığı resept əsasında ev şərətində müalicə almılmalıdır.

Heç bir xəstəliyə laqeyd yanaşmaq olmaz. Eləcə de qripin müxtəlif növlərinə qarşı. Deməli, yaz və payız mövsümündə bütün xəstəliklərə qarşı qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirilməlidir!

Ağılsız köpəklər ulduza hürər...

Bu gün şeirdən- sənətdən başı çıxmayan dahi yazarlar haqqında ağına-bozuna b a x m a d a n şər- bəhtən deyir, onlara ləkə yaxırlar.

Adam bu yazıları(əslinə qalanda çızmə-qarəni) oxuyunda yer ayanının altından qaçır.

Onlar Səməd Vurğun, Mirzə Ələkbər Sabira, Seyd Əzim Şirvani, Bəxtiyar Vahabzadəye... hər cür qara yaxır və onların ziif şair olduğunu deyirlər.

Belələrinə Səməd Vurğunun bir misrası ilə cavab veririk: "Ağılsız köpəklər ulduza hürər..."

EMİL FAİQOĞLU

ƏDALƏT •

11 oktyabr 2024-cü il

Cəbrayıl və Füzuli rayonlarında yaşlılıqlar salınacaq

İşgaldan azad edilmiş ərazilərdə yərəstü su ehtiyatlarının qiymətləndirilmesi məqsədilə 10 çay üzərində 11 avtomat hidroloji, həmçinin bu ərazilərdə hidrometeoroloji vəziyyətin öyrənilməsi məqsədilə 5 avtomat meteoroloji, 4 radioekoloji və 3 aqrometeoroloji stansiya quraşdırılaq isifadəyə verilmişdir.

Bunu ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müvənni Vüqar Kərimov ekoloji məsələlər üzrə işçi qrupun iclasında deyib. O bildirib ki, Zəngilan rayonu ərazisində 55,0 ha, Ağdam rayonu ərazisində 11,0 ha və Cəbrayıl rayonu ərazisində 20,0 ha yeni yaşlılıq sahəsi salınmışdır. "Həzirdə Cəbrayıl rayonu ərazisində 30,0 ha və Fü-

zuli rayonu ərazisində 16,7 ha yeni yaşlılıq sahəsinin salınması ilə bağlı torpaq həzirlığı işləri aparılır və bu ilin sonuna dek həmin ərazilərdə yaşlılıqların salınması nəzərdə tutulur. Meşə fondu ərazilərinin minialardan və partlamamış herbi sursatlardan təmizlənməsi dinamikasına uyğun olaraq, Cəbrayıl rayonu ərazisində 26,0 ha, Zəngilan rayonu ərazisində 42,0 ha və Füzuli rayonu ərazisində 2,0 ha meşə fondu sahəsində əkin və səpin işləri aparılmışdır. Eyni zamanda işgaldan azad edilmiş ərazilərdə meşəbərpə layihələrinə uyğun olaraq, Zəngilan rayonunda 85 ha, Qubadlı rayonunda 35 ha və Cabrayıl rayonunda 45 ha meşə fondu sahəsində tor-

paq hazırlığı işləri yekunlaşdırılmış və ilin sonuna dek bu ərazilərdə əkin və səpin işlərinin aparılması planlaşdırılır.

Zəngilan, Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı və Kəlbəcər rayonları ərazisində məsaflədən zondlama üsulu ilə meşə fondu sahələrinin nümunə sahələri müyyənləşdirilmiş, seçmə üsulu ilə bu sahələrə baxış keçirilmiş və həmin meşələrin takasasiya elementləri (ağac növləri, sayı, yaş qrupu) öyrənilməklə plan-kartoqrafik materialları tətib olunmuşdur.

Həzirdə Şuşa və Xocalı rayonları üzrə meşə fondu sahələrinin inventarlaşdırılması ilə bağlı müvafiq işlər aparılır", - deyə o qeyd edib.

Bildiyiniz kimi, ABŞ idleri Co Bayden İsrailin İranın nüvə obyektləri və neft təsisatlarına zərbə endirməməsi nə çəkiriş edib.

Hətta israilli ekspert Amiçay Steynin "ABŞ İrandakı müyyən hədəflərə hücum etməkdən çəkinəcəyi təqdirdə İsrail "təzminat paketi" teklif edib" açıqlamasından sonra insanlarda suallar yarandı. Axi niye ABŞ dövləti kimi dünyaya hökm etməyi bacaran bir hegemon müharibənin bitməsini yox uzanmasını bu yolla təşkil etmiş olur. Xatırlaqla ki, uzun illərdir, Rusiyaya qarşı olan Ukraynaya yağlı vədlər verərək, onun arxasında duracağını deyən ABŞ Ukrayna-

Vyetnam, Əfqanistan, Liviya, Suriyada müharibələr olmayıb.

Dünya artıq bu qənaətə gəlib ki, Co Bayden noyabr ayında prezident seçkilərində qalib gelərsə dünyadan mənzərəsi daha bərabər güne düşəcək.

Serbiya Prezidenti Aleksandr Vuçiç də dünyadan indiki halını təhlükəli hesab edərək qeyd edib ki, Yaxın Şərqdəki münaqişə tezliklə bitməsə, Ukraynada vəziyyət Qərb üçün getdikcə çətinləşəcək.

Vüciçin onu da vurğulayıb ki, Donald Trampin ABŞ-da keçirilecek seçkilərdə qalib geləcəyi təqdirdə Ukrayna münaqişesinin bitəcəyinə inanır.

Yer üzündən qan izini kim silə bilər?: Dünya kimi Ağ Evdə görmək istəyir

nin indiki halında məsuliyyəti olan birinci dövlətdir. Yeni Ukrayna-Rusya müharibəsinin başlanması və davam etməsində ABŞ-in rolü danılmazdır.

ABŞ-in İsrailə verdiyi dəstək İsrail - Fələsin arasındaki münaqişəni dərinləşdirdi, Livana növbəti münaqişə ocağını yaratmasına səbəb oldu.

Ümumiyəttelə Co Bayden administrasiyası ədaletin yanında olmadığını həzərən təsdiq etdi. Saxta erməni soyqırımı şəxsən tanımı, bunu "soyqırım" kimi diline getirməsi səbəbi ilə 50 ştatın demək olar ki hamisində erməni yalanları rəsmen tanındı. Elcə də, 2020-ci il Ermənistən və Azərbaycan arasındaki

44 günlük müharibədən sonra Ermənistən müdafiə etməsi, onu yenidən silahlandırmaya, yəni müharibə ocağı yaratmaq üçün təşəbbüs göstərməsi də göz qabağındadır.

Həle 60 ABŞ konqresmeninin Bakıya qarşı əlaqəsizliq səviyyəsində barışmaz hərəkətləri onu sübut edir ki, ABŞ heç bir bölgədə, ölkədə sülh və firavaniq görmək istəmir. Bura əlbəttə ki Gürcüstan da daxildir.

Dünyanın siyasi mənzərəsinə diqqət edərkən, Co Baydənə nisbətdə Donald Trampin prezidentliyi dövründə bu qədər münaqişə ocağı olmadığının fərqiənə varırıq. Bəli, onun dövründə Koreya,

Qeyd edək ki, milyarder Elon Mask da qarşısındaki seçimlərdə respublikaçı Donald Trampi dəstəkləyəcəyini açıqlayıb. O da düşünür ki, noyabrda prezident seçimlərində Demokratlar Partiyasının namizədi Kamala Harris qalib gəlsə, bu, ABŞ-in sonu olacaq.

Hətta Amerikalı milyarder, malivəçi, "Pershing Square Capital Management" hedcinq fondunun rəhbəri Bill Ekman dövlət başçısı postu uğrunda mübarizədə keçmiş prezident, ABŞ prezidentliyinə namizəd Donald Trampi dəstəkləyib.

Əntiqə Rəşid

Fəlakətin addım səsləri:

"Ağ libaslı" Antarktidə yaşıl örəpəyə bürünür

Bu ilin fevral ayında ABŞ Milli Qar və Buz Məlumat Mərkəzinin yeni məlumatları təsdiqlədi ki, global istiləşmə nəticəsində Antarktidanın buzlaqları əriyir və dəniz səviyyəsini yüksəldir. Yeni araşdırılmalara görə, qitə ətrafında üzən buzların sahəsinin 2 milyon kvadrat kilometrdən aşağı düşdüyü müyyən edilib.

Antarktidada dəniz buzunun peykə ölçülümsəsinə 1979-cu ildə başlanılıb. Ərimə həddi 2022-ci ilə qədər nəzəre çarpacaq dərəcədə pozulmamışdı. Lakin son 3 ildə bu həddi keçib və buz kütlesi ən aşağı səviyyəyə enib.

Adalet.az xəber verir ki, avropalı mütəxəssislər, xüsusən Hartford və Ekseter universitetlərinin alimlərinin sonuncu araşdırımları ürküdücü bir mənzərəni açıqlayıb. Onlar müyyən ediblər ki, Antarktida iqlim istiləşdikcə sürətlə yaşışlaşma baş verir.

Beynəlxalq elmi jurnal olan Nature Geosciencedə bununla bağlı məqalə dərc edən mütəxəssislər bildiriblər ki, 1986-2021-ci illərdə Antarktida setinin peyk fotolarını təhlil ediblər.

Məlum olub ki, Antarktika yarımadasının bitki örtüyü nə az, nə çox, düz 12 kvadrat kilometr artıb.

Antarktika yarımadasında rast gəlinən bitkiler əsasən planetimizin belkə də ən çətin ərazilərində biten mamırlardır.

Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, əsas landşaft qar və buzla örtülməkdə davam edir, bitki örtüyü isə nisbətən kiçik ərazilərdədir. Lakin o kiçik ərazilərin bitki örtüyü belə sübut edir ki, hətta Antarktidada əsasən insan fəaliyyətinin nəticəsi olan iqlim dəyişikliklərindən təsirlənir.

Qeyd edək ki, ötən ilki aşdırmanın nəticələrinə görə, planetimiz insan fəaliyyəti nəticəsində indiki sürətlə istiləşməyə davam edərsə, 2100-cü ilə qədər bütün dağ buzlaqlarının 68 faizi əriyecək. Bu, 2 milyarda yaxın insanın həyatı əhəmiyyətli su ehtiyatlarından məhrum olması deməkdir. Amerika Milli Kosmik Agentliyinin (NASA) məlumatına görə, Arktikada ki dəniz buzlarının ən çox azaldığı sentyabr ayında hər 10 ildən bir orta hesabla 13 faiz kiçilme baş verir. Bu, son min il ərzində görünməmiş bir vəziyyətdir.

NASA-nın hesablamaları göstərir ki, Qrenlandiyada hər il 280 milyard ton, Antarktidada isə 150 milyard ton buz kütlesi əriyir.

Dünyanı başına götürən daşqın və sel fəlakətlərinin başında isə buzlaqların əriməsi dayanır.

Əntiqə Aslan

**"ASAN xidmət" in təcrübəsi
Ruminiyada tətbiq olunacaq**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Ülvi Mehdiyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Ruminiya hökumətinin Baş katibi Mircea Abrudeanın dəvəti əsasında Bükarest şəhərinə səfər edib.

Agentlikdən Adalet.az-a verilən məlumatə görə, səfərin ilk günü Dövlət Agentliyinin sədri və Azərbaycanın Ruminiyadakı səfiri Qüdsi Osmanov Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Bükarestdəki Tey parkında yerləşən abidəsini ziyaret ediblər.

Səfər çərçivəsində "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə Ruminiya hökumətinin Baş Katibliyi arasında dövlət xidmətlərinin göstəriləsi sahəsində əməkdaşlığı dair" Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Anlaşma Memorandumu "ASAN xidmət" təcrübəsinin Ruminiyada tətbiqini, elecə də "ASAN xidmət" mərkəzlərinin təcrübələrinin təşkilini, həmçinin Dövlət Agentliyinin ekspertləri tərəfindən dövlət xidmətlərinin göstəriləsi sahəsində qabaqcıl təcrübənin Ruminiya tərəfi ilə paylaşılmasını nəzərdə tutur.

Ruminiya Avropa İttifaqının üzvü və ölkəmizin strateji tərəfdəsidir.

Bükarestdəki Viktoriya sarayında baş tutan imzalanma mərasimi zamanı Ruminiya hökumətinin Baş katibi dövlət xidmətlərinin göstəriləsi üzrə qlobal səviyyədə tanınan və qəbul edilən "ASAN xidmət" təcrübəsinin müstəsnə əhəmiyyətine toxunaraq müvafiq sahənin ölkəsində inkişaf etdirilməsi üçün bu təcrübədən faydalanaqlarını bildirib.

Yaraların sağalmasını sürətləndirən tikiş sapları yaratdır

Çin biokimyaçıları cerrahi əməliyyatdan sonra yaraların sağalmasını sürətləndirən parçalanın tikiş sapları hazırlayıblar.

Adalet.az xəber verir ki, tədqiqatın nəticələri "Nature Communications" elmi jurnalında dərc edilib.

Material insan və ya heyvan orqanızmına daxil edildikdə zəif elektrik sahəsi yaradır. Bu sahə yaranın sağalmasını təxminən 59 % sürətləndirir və əməliyyatdan sonrakı infeksiyaların inkişaf riskini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır. Onun hazırlanması zamanı alımlar insan və heyvan bədənin bütün toxumalarının həyat fəaliyyəti prosesində nisbətən zəif, lakin yaxşı qeydə alınan elektrik sahəsi yaratdığını və bunun

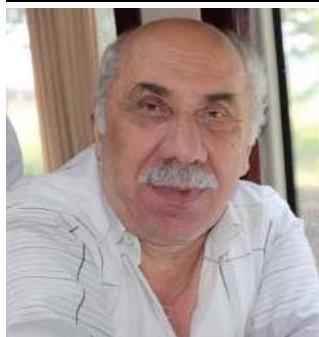

insan bədəninin böyüməsi və yaraların sağalması prosesində mühüm rol oynadığını nəzərə alıblar.

Son illər hekimlər və bioloqlar artıq elektrik sahələrinin kəməyi ilə yaraların sağalmasını və zədələnmiş toxuma və orqanların regenerasiyاسını sürətləndiriblər, lakin bütün bu təcrübələrdə xarici elektrik mənbələrindən istifadə olunub. Onlardan xəstəxana və ya laboratoriyanın kənarda istifadə etmək, demək olar ki, mümkün deyil və ya çox çətindir ki, bu da Çin biokimyaçılarını xəstənin bədənəne implantasiya edildikdə elektrik sahəsi yaradan material hazırlanmağa sövq edib. Mütəxəssislər iki polimer materialdan - polikaprolaktom, habəl süd və qılıkol turşularının birgə polimerindən ibarət təbaqelerin ele ölçüləri seça biliblər ki, sıxlıma və dərəcələndirilməsində onların qarşılıqlı tesiri təxminən 2,8 volt gərginliyi olan elektrik sahəsi yaradır. Alımların sıçovullar üzərində apardığı təcrübələr göstərib ki, bu sahə tikişlər qoyulduğdan sonra on həftədən çox müddətə qorunub saxlanılır.

Tədqiqatçıların sözlərinə görə, yaranın bu cür stimullaşdırılması gemircicilərin ezelə və derisinin zədələnmiş bölgələrinə kök hüceyrələrin miqrasiyasını təxminən 2-3 dəfə sürətləndirib və neticədə onların arxa ayaqlarından birindəki dərin kəsik nezarət qrupundakı sıçovullara nisbətən 59 % daha tez sağalıb. Bundan əlavə, alımlar yeni cerrahi saprları tikilmiş yaraları olan heyvanlarda əməliyyatdan sonrakı infeksiyaların inkişafını aşkar etməyiblər ki, bu da həmin kompozit materialın istifadəsinin əlavə üstünlüyüdür.

Obülgef MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

Günah hər kəsin özündədi

Xalq şairi Osman Sarıvəllinin ruhuna ehtiramla

Hər dəfə dünənimə, yəni arxada qalan və indi mənə bəzən çox sərt təpkilər gələn günləri düşünəndə daha çox özümü günahkar görüürəm. Bütün olmuşlar mənim özümün ağlımın, ürəyimin və bir də həyata baxışımın mənə verdiyi cəzədir. Bir insan olaraq mən dünyani öz ürəyimin pəncərəsindən seyr etmişəm. Görünür bu, yetərlə olmayıb. Çünkü bir ürəyin pəncərəsi kimlərə görə dünyani göstərə bilməz, seyr etməyə imkan verməz. Bu cür düşünənlərə indi içimdə "yazılıqlar olsun" desəm də, gerçəklilikdə bəlkə də elə mənə yazıqlar olub. Ən azından ona görə ki, yüksək, ağır da, elə yaşadıqlarım da mənim ciyinlərimdə özünə yer tutub. Və ayaqlarını sallayıb ciyinimdən üzü aşağı. Mən isə...

Allah insanı yaradanda onu digər canlılardan fərqləndirən ağılla mükafatlaşdırıb, ağıl verib bəndəsinə. Doğrudur, ağılin ölçüsü, çəkisi yoxdu və varsa da mən bilmirem. Amma ağıldan yaranımaq, onu işlek hala gətirib cəmiyyətə və təbii ki, cəmiyyətin içərisində özüne də faydalı etmek bəndənin vəzifəsidir. Bu mənəda mənim ağıllı payımdan giley etmək haqqı yoxdur. Amma ondan yararlana bilməməyim də ağılin yox, yəni mənim günahımdı. Bir az da açıqlasam "ağıl ağıldan üstün olar" fikrinə, zərbəsəline həmişə sayqı ilə yanaşib öz fikrimi arxa plana keçirmişəm. Nəticədə də ağıldan üstün olan ağıl sahibləri mənim halal haqqıma bu və ya digər şəkildə əngel törədiblər, problem yaradıblar. Üstəlik mənim özüm də bu məqamda onların şərkinə, yaradıçına çevrilmişəm. Fərqinə varmamışam ki, niyə və nələr baş verir.

Sonda isə suyu sovrulmuş dəyirmandan və yaxud toz qopan xırman yerində xeyala dalmaq qalıb mənə. Xeyal isə nə çıxış yoldu, nə də xilas. Olsa-olsa iyne ucu boyda təselli, ya da arzu, ümidi... Budur, özünün öz əlinə ucurduğun dıvarın yerində qalan...

Gerçəkliyi öncədən görə bilməmək və son nəticəni də yalnız təxmin etmək... Bax, bu aralıqda həmişə yaxın bildiklərimi, doğma hesab etdiklərinin sözünü, ağılnı üstünlük verməyim indi çəkdiklərimin ne boyda olduğunu ürəyimdəki saysız-hesabsız sancıların dili ilə ifadə edir. O sancılar göstərir ki, dörd divar arasında öz-özüyle danışan adam kimlər üçün sədəli, anormal kimi də görünə biler və bu görünüşə, bu düşüncəye görə heç bir təref qinanıla bilmez. Neca deyərlər, məni dərəd yandırır, onları isə göruntü!

Bax, elə bu durum, bu real həyat məni xəlbirdən, əlkəndən keçirir, sağa-sola çırır. Hər şeyi olduğu kimi anlaşımağa, dərk etməyə və yenidən dəyərləndirməyə istiqamətləndirir. Mən isə kağıza, qələmə təref baxıram və:

*Dağ dumana, dərə selə göz qoyub
Yaranıbdı təmaslardan bu ülfət...
Ürək dilə, dil dodağa söz qoyub -
Bu sevginin günahkarı Əbülfət!*

*Gecə açıb yaxasını ulduzlar
Bu halından həyaların qızarıb...
Taleyimdə bir mirvari uluz var -
Onun mənə diqqəti tay azalıb...*

*Kim istəməz yar yarasın sarısın -
Bir də axı, sarımağa nə gərək?
Bu dünyada yar sözünün yarısın -
Haqq etmədi belə çıxır, bu ürək!

...Siğinibdi bir Allaha, bir Ona
Bir özüdü və bir də ki, dərd-külfət...
Bir ömür də belə çatır tay sona -
Günahkarı bu Ürək və Əbülfət...*

Ürəyimin səsi, piçiltisi olan bu misralar hem də mənim ürəyime etdiyin bu zülmün eks-sədəsidir. Allahın verdiyi ömrü və bir də Allahın varlığıma hopdurduğu sevgini adam kimi yaşaya bilməmək, adam kimi dəyərləndirməmək məndən başqa kimse-nin günahı deyil. Burda səhbət bir ömrə pay olan, lap ele ömrün haqqı olanın qarşı tərəfin üreyinə köçürüb bilməməkden, onu da sevdəda olma-ğın inandırıb bilməməkən gedir. Hər halda ürək ne çekirse, onu elə ürəyin özü bilir. Amma tək el gücsüz olduğunu kimi tək ürək də dərde, ağrıya, həsrətə müqavimət göstərməkde həmişə arxasız, kəməksiz, ümidsiz qalmışa məhkumdu. Bu, mənim fikrim deyil, bu, həyatın özünün ortaya qoymuş gerçeklikdi. Gerçəkliyi də yalnız sevənlər, sevginin nə olduğunu yaşayınlar, gecələr yastiğı, gündüzlər di-zini qucaqlayanlar bilər...

Qapını döyen səs adamin diqqəti-ni nə qədər özünə çəkse də şübhə yeri qoyur. Çünkü o səs tanış deyil. Və tanış olmayan səsin də nə getirdiyini Allahdan başqa bir də gətiren bilir. Yeni səsin sahibi. Mehəz bu düşüncə səni də, məni də, elə her birimizi də bir diqqətə kökləyir. Toparlanıb o səs təref boyanırsan, qapını o səsə açırsan. Elə həmin o prosesin içində də bir şok yaşamaq da var, bir göz yaşı da var, bir təəssüf də, bir pəsimanlılıq da. Bu da hər kəsin qapısını döyen səsin məramından, gelişindən asılıdır. Mən bütün günahlarımın içərisində boğulanda da, ayaqda durub var-gəl edəndə də tek olmamışam. Daxilimdə, ruhumda həmin o qapını döyen səsin sahibi olub. Ona görə də qapını döyen səsin sənə aid olduğunu gözü yulumlu bilmışəm. Soruşturan, tərəddüb etməden açmışam qapını o səsə. O səs xatire olsa da... o səs bugünün, bu anın içindən qopub gelsə də... o səs menimlər göz-gözə, üz-üzə, nəfəs-nəfəsə dayansa da... Ona görə ki, mən o səsi özümdən uzağa buraxmamışam. Deməli, həmişə yanında olan səs havalandığım, öz-özüme danışdığını anlarda da qapını döymeklə sənli xatirələri geri getirir və:

*Dinləmək çox gözəldi
Boyat xatirələri...
Bir mesajla lütf edib -
Oyat xatirələri!*

*Demə sevgi yandırar,
Gün gələr inandırar!
Sənə məni andırar -
Hayat xatirələri...*

*Yenə gözlərim dolub,
Payızdı - çöhrəm solub...
O köhnə Ümid olub -
Soyad, xatirələri...*

Bəzən mənə təselli verirlər. Bu təselli sancımlarla dolur, ironiyalarla da müşaiyət edilir. Amma həqiqi, yəni sevginin nə olduğunu bilən dostlar, tanışlar isə birmənalı olaraq bu mövzuda ya susurlar, ya da eyni fikri təkrarlayırlar.

Onlar səmimi şəkildə deyirlər ki, günah hər kəsin özündədir, kənarda günah axtarmağa heç bir səbəb yoxdur! Mən önce bu yanaşmadan, bu münasibətdən bir az incidim. Amma sonra fikrin qatlarına enəndə anladım ki, acı da olsa bu, gerçəkdi. Bu gerçəyin özünün də yozumları var, yəni səbəbəri var.

Bir az dünyaya gec gəlmışəm... bir az yolumuz gec kəsişib... bir az sevgimi gec etiraf etmişəm..., bir az... bir az... bir az. Və sonda da mənim ürəyimdə mütələq hakim olan sevgi o bir azlarla vuruşmali olub, indi də vuruşur. Ən maraqlısı da budur ki, vuruş da özü-özüyəldir. Çünkü qarşı təref bilmirəm hansı mənədasa "bir az da gözle" deyir. Mən də gözləyirəm. Çünkü gözlədiyim özü deyir gözle. Bu da o deməkdir ki, o var. Yəni sən varsan...

Mən də həmin o var olanı, varlığım olanı gözləyirəm. Təbii ki, həyat bir andır. Amma bir də təbii ki, həyat davam edir. Mən o bir anın içində də gözləyirəm, davam edən həyatda da. İçimdəki ümid bir az da gözle deyir, qarışındakı sən də bir az gözle deyir-sən. Bu qoşlaşan bir azların içərisində bir az da mən özüm-özümə dőz deyirəm. Və:

*Kirpiklärəm düyüm düşüb, amma ki,
Gözlərimin çıxurunda bürküdü...
Söyləyəndə, dil-dodağım, yanma ki,
Bu ağrılı bir havadı - türküdü...*

*Sinəm boyu sıralanıb cığır, iz
Addım başı qarşıma da çıxır iz!
Nə ləpirə, nə çəhlime siğir iz -
Bəlkə bu da Allahın bir gürkündü?!*

*Boğulsə da dərd yuvamda körpə qəm,
Bil ki, sənən ümidiñə körpünəm!
Onu görə belə çılğın görükürəm -
Yolumdakı gizli səddi, hörgüdü...*

*Danişmirəm daha tabdan, dözməndən -
Dünya keçib ürəyimdən, gözüməndən!
Sən varsəna razıyam mən özümdən -
Çiynamdəki Allahın bəxt kürküdü!*

Bəli, yaşınan həyatın ürək və ağıl süzgəci məni elə bu cür, yəni bugünə qədər yaşıqadığım tərzdə yaşatmağa davam etdirir. Mən dünən də, bu gün də, əgər yaşasam sabah da, elə beləcə ağlımın və ürəyimin məni köklədiyi hava ilə yaşayacam. Düşünürəm ki, itirdiklərim də, itirə biləcəklərim də bir bəxt işidi. Əsas odur ki, bu ürəkdə, bu ağılda sən varsan və bir də əsas odur ki, mən Allahın verdiyi sevgi ilə səni onun mərtəbəsinə qədər sevirəm.

**Azərbaycan
mədəniyyətində
quyu qaza
bilmədinsə...**

Nizami, Füzuli, Nəsimi, aşiq Ələsgər filan artıq Azərbaycan xalqının təhtəşürudur.

Onların yazdlıqları artıq yeni nəsillərə irsən keçir. Füzuli atandan oğula ötürünləndə bundan heç bir xeyir-şər universitetimiz, akademik aqsaqqallığımızın xəbəri olmur.

Klassiklərin kütləvi oxucu üçün maraqsız olmasının səbəbi də budur: müasir azərbaycanlı klassik informasiyanı ana bətnindən özüylə gətirir. Heç bir Azərbaycanlı Nizamini sonradan öyrənmir, sadəcə, təhsil ona özündəki Nizamini təkrar-təkrar oxutdurur.

Mədəniyyətin yeni ideya və formalarını isə şurə yaradır. Biz bütün sərmayəmizi təhtəşürumuza yatırıǵımız üçün yeni mədəniyyət yarada bilmirik. Çünkü şurə düşmənik.

Ümumiyyətlə, azərbaycanlı sərvətin aşağıda, altda olduğuna inanır. Neft yerin altındadırsa və onu çıxarmaq bizi xoşbəxt edirsə, mədəniyyət də şüuraltındadır, xoşbəxt olmaq üçün keçmişimə buruq qazmaq lazımdır.

Nizami, Füzuli, Nəsimi, aşiq Ələsgər filan bizim mədəni buruqlarımızdır. Təhtəşürumuza qazdıǵımız neft quylarıdır.

Yerin altını yerin üstündən, ölüleri dirilərdən çox sevəyimizin səbəbi də budur.

Azərbaycanda mədəniyyətlə məşğul olmaq quyu qazmaq deməkdir. Hər bir akademikimizin, professorumuzun keçmişə qazib üstündə oturduğu bir quyu var.

Azərbaycan mədəniyyətində quyu qaza bilmədinsə, acıdan öləcəksən!

Şurə bizim üçün qeyri-neft sektorunu kimi bir şeydir. Qeyri-neft sektorumuz nə gündədir, şüurumuz da o gündədir.

Biz şurulu cəmiyyət deyilik, uzaqbaşı, gerçəkliliklə yuxunun qarışığından yaranan surreal cəmiyyət ola bilirik.

Problem milli təhtəşürda yox, milli şüurdadır; mövcud ola bilmədiyimiz, olmaq istəmədiyimiz yerdə.

COP29 konfrans məkanında ibadət otaqları təşkil ediləcək

Bakıda keçiriləcək Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında (COP29) konfrans məkanında kişilər və qadınlar üçün iki meditasiya/ibadət otağı olacaq.

Adəlet.az xəbər verir ki, "Report"un əldə etdiyi məlumatə göre, bu, Milli Meclisin oktyabrın 8-də keçiriləcək plenar iclasının gündəliyinə daxil edilən "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının, Kioto Protokolunun ve Paris Sazişinin Katılıbılı arasında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının iyirmi doqquzuncu sessiyası, Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünən doqquzuncu sessiyası, Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünən altıncı sessiyası və Kəməkçi Orqanları sessiyaları haqqında Saziş" in təsdiq edilməsi barədə qanun layihəsində ekşini təpib. Qeyd olunub ki, kişiər və qadınlar üçün sakit və elçatan yerlerde, sanitər qovşaqları yaxınılığında ibadət xalçası ilə təmin olunmuş iki meditasiya/ibadət otağı olacaq.

Bundan başqa, əsas giriş zonasında (təhlükəsizlik yoxlamasından sonra) və vəsiqə yoxlama məntəqəsindən evvel) əşyaqlar üçün dəyişmə masası, iki rahat kreslo, kiçik soyuducu və giyinəmək zibil-qabı ilə təmin olunmuş körpe baxım otağı olacaq. Həmçinin açıq havada mühafizə perimetri daxilində siqaret çəkmək üçün küləqbəllərlə təmin olunmuş dörd məntəqənin yaradılması nəzərdə tutulur.

Həddindən artıq tərləmə bu xəstəliklərdən xəbər verir

Həddindən artıq tərləmə 80 yaşdan yuxarı insanlarda rozasea (üz dərisinin eritematoz, teleangiokratik xroniki xəstəliyi, - red.), xroniki dəri xəstəliyi, tiroid disfunksiyası və xərcənge səbəbələrdir.

Adəlet.az xəbər verir ki, bu barədə britaniyalı terapevt Elli Kenon məlumat yayıb. Həkimin sözlerine görə, həddindən artıq tərləmənin mümkün səbəblərindən biri rozaseadır. Bu, qırmızımtıl şəkillərdə kapılıyaların davamlı genişlənməsi ilə xarakterizə olunan xroniki bir dəri xəstəliyidir. Rozasea ilə üzdeki dəri "yanmağa" başlaya bilər, bu da tər istehsal edərək bədənin soyumasına səbəb olur. Həddindən artıq tərləmə də bədənin maddələr məbadiləsini tənzimləməyə kömək edən tiroid bezinin vəziyyətinin eləməti olur. Orqan disfunksiyasının digər eləmətləri yorğunluq, çeki artımı, depressiya və əzələ ağrısıdır. Nadir hallarda tərləmə xərcənge siqnal verə bilər. Bu simptomla eləqəli bir neçə növ qan xərcəngi daha çox 80 yaşdan yuxarı insanlarda rast gelir. Bəzi insanlar müyyəyən qidalar, həmçinin spirt və kofein qəbul etdiyindən sonra da tərləyirlər. Hansı qidanın tərləməyə səbəb olduğunu anlamak üçün qida gündeliyi saxlamaq tövsiyə olunur.

Dərdə və qələbə müjdəsinə yazılan şeirlər

Çoxdan, lap çoxdan Əbülfət Mədətoğlunun şeirləri haqqında düşüncələrimi qələmə almaq istəirdim, amma dərdin və sevginin yazdırıldığı poetik nümunələrin axarında "itib-batmaq" xofunu "aşa bilmirdim". Görünür, qismət bu güne imiş...

Her zaman düşünmüştəm ki, Əbülfət müəllimin duruşu, baxışı, eləcə də onu tanıyan, sevən insanlarla ünsiyəti elə şeirlərinin sinonimidir. Əbülfət müəllim adəbiyyat cameosunda həmişə səhbət mövzusu olan "müellifin yaradıcılığı və şəxsiyyət bütövlüyü" məsələsinə elə şeirlərinin əslidir. Şairin bir ömrə yaşıntıları, daxili əzabları, dərdi və bu dərdə münasibəti şeirlərinin boyuna elə biçilək ki, söylədiyim fikre heç bir şübhə yeri qalmır.

Cox sevdiyim klassik şair Cibran Xəlilin dediyi: "Şair qanı axan yaranın, ya da gülümseyən dodaqların nehməsidir" həqiqəti şairin daxili əzablarının poeziyamıza bəxş etdiyi yaddaqalan nümunələrində daha da bariz görünür. Dərd və həyatın əzəli, əbədi qayğıları bəzən ən leyəqətli insanları qəfəs kimi ağuşuna alanda üz tutub imdad diləyəcək qapı Tanrı qapısı, dualar və dileklər olur. Şair şeirləri ilə bu qapını döyərək ONUN özünü belə bu dünyada baş verənlərə şahid olmağa səsləyir. Gəl, Yaradanım, bax mənim düber oldugum dərdə və dərdin başıma getirdiklərinə... Heç kimin duymadığı, görmediyi, amma şairin düşdüyü qəfəsin qapısını açacaq biri varsa, o da Yaradan özündür. Üztutus dualar, isteklər issə şeir işığıdır:

*Baxıram, göz görür,
diqqət çəkir,
nə istək yaradır,
nə da həvəs...
Daşdandı, yoxsa ki
torpaqdan, Allah,
məni içərisinə atdığın
qəfəs?!*

Oxucunu düşündürən torpaq, daş metaforası, əslində, şairin otuz ildən artıq çəkdiyi dərdlərin, itirilən yurd yerinin həsret qefesinin açılmayan zaman qapısıdır... Getdikcə bu həsret xal-xal ürəyin dərinliklərinə işləyərək ömrün nisgil dastanını yazdırıldı. Bu nisgil insana bir gündə ürəkdə yaranan yaraların cerrahi müdaxiləyə ehtiyacını ortaya çıxarında el-obasız gün-güzəranına acıyaradı qurd-quşu özündən xoşbəxt sanmağın qibtə hissini yaşadı. Cox yiğcam, minimalist səpkidə şairin söylədiyi "Bəxtəver ipekkurduları örür evinin içinde" ifadəsi evə ocaq həsətlisi, Qarabağ dərdlisi bütöv bir xalqın qəlb harayı kimi səsləndi. Həm də unudulmayan həsretin, dərdin özündən qəlbində elə bir işq berq vurub yolları nurlandırdı ki, Qarabağ həsətinə son qoyulacaq ay, gün aydınca göründü:

*Elə oturduğum yerde,
Döñürəm dərdin başına,
Ağlığım dursun bərdə,
Gəlsin qoy dərdin başına...*

Dərdin başına dolana-dolana mərdlik, ərenlik qapılarını şairin üzünə açan ümiddən yol alıb varılan torpaqlar bütövləşən Vətəndir, yaraları söz, oxşama, laylayla sağalan Vətən:

*Mənə iynə ucunda
Ümid göstər, sən, ümid!*

*Mən göz yumub-açında,
Görüm sənsən, sən, ümid!*

*Sığışmayan ruhuma,
Layla deyim yuxuma,
Mənim sevgi duyğuma,
Kaş olsun Vətən! - ümid!*

Əbülfət müəllim doğuldugu Qarabağdan didərgin düşəndən dərd və həsretin yaratdığı xaosa içindən etrafa parlayan ümid işığı ilə baxmağa çalışdı. Amma yenə də ruhunu qoyub geldiyi yurd-yersiz, Qarabağsız özü özünən varlığına şübhəyə yanaşındı. Mən həmişə hansı bir ziylə və ya adəbiyyat adamının dünyadan köçməsini eşidəndə ölmənən haqq olduğunu düşünsəm də, dünyadan köçən şəxsin Qarabağın azadlığını görmədən əbədi diyara köç etməsine taleyiñ nisgilini baxmışım. Əbülfət müəllimin və digər ziyalılarınzın ən böyük kəndri parçalanın torpaqlarımızın əsərətdə qalması idi. Ona görə də hətta bir sevgi şeirində ruhsuz bir göründü olduğu kimi yozulan misralarda itirilen torpaqların kəndri açıqça duyulur:

*Dünyadakı atəş, nur,
Bir azacıq yaxın dur,
Əlini üzümə vur,
Varammi?*

Gedənin, itirilənin qaytarılması műşkül olanda, insan yalnız nefesi gedib-gələn, yerdən, göydən elaci üzülen, özünü diriyən ölü kimi hiss edən şəxse əvvərlənde ruhun qiyaməti baş verir. Bax o vaxt dərd meydandı sunayır.

i.Hətə deyirdi ki, poeziya dərdin anasıdır, hər bir əzab çəkən və ağlayan insan şairdir, hər damla göz yaşı şeirdir, hər bir ürək ağrısı poemadır...

Əbülfət müəllimin şeirlərində dərd, həsret ümidi qoşa qanad kimi nəinki müəllifi, eləcə də oxucunu həqiqət yolçuluğu ilə müqəddəs qələbəye doğru aparır. Şairin heç bir şəxsi duyğuları torpaq həsretini üstələye bilmir. O, nəNəden yaxdisa, içində Torpaq, Yurd yeri göründü. Vətəndə Vətənsizlik "döz" səbrini yenərək göyərən ümiddən qələbə yollarına işq salıqca şair öz varlığını dözmə çəğırdı:

*Eşq sonsuz, dünya gidi,
İnanc sözə söykəndim,
Ürək mənə "döz" dedi,
Susub dözə söykəndim.*

İnsanın ümidi, demə, dünyanın özü qədər qədimmiş...

Ümidlərinin yaşı Nuhla yaşıd olan şaire eşq olsun! Elə o ümiddən yollar çekildi bütün könlüllərə...

*Nuhdan qalan ümidi, istədim,
Diriltmək istədim, diriltmək...*

Sonra da o ümidin nuryula itən torpağın hər qarışında üçrəngli bayraqı gözü tutduqca dalgalanan gərəndə şairin düşüncələri:

*Od kimidi torpaq,
əl uzadıb, üz sürtüb,
öpməzdən öncə
özün də bax,
gör necə titrəyir, əsir
ürək,
sanki yarpaqdı, yarpaq.
Bax bu yolla
özünə döñür
Şəhid qanı ilə
suvarılmış torpaq...*

"Kimi ifadə olundu..."

"Ölümü evinin içinde olan barəmaya" həsəd aparan şairin həsreti illərin kədər sərhədini yararaq qələbə müjdəsi ilə onu Qarabağa yetirəndə duyğuları bütün xalqın, milletin ümumişmiş həyəcanı kimi sevinc honkurtüsünə çevrildi. İlahi, biz səbərdə sənəmi bənzədik? Biz neca dözdük, neca yaşıdagı, itirdiyimiz torpaqlarız? Bizsiz keçən esir ömrünün halallığını o yurd yerlərindən hansı üzle isteyək?

*Diz çökərək torpağa
Hökündürüm üzü üstə.
Döndüm xəşən yarpağa,
Tökündüm dizi üstə...*

*Bu zəfer gerçəkliyi,
Ərzi lərzəyə saldı,
Bizi özüna çəken
Torpaq qələbə caldı!*

Əbülfət müəllimin şeirlərinin bütövlükdə mayasını nurlandıran eşq və nisgil özüyle birgə oxucuları da Qarabağ həsretinin qələbəsinə ocaqda közü qoruyub zəfer məşəli yandırmağa səfərber edir.

İllərin siyasi oyunlarında əriyən son ümidi, daşan səbirlər Ali Baş Komandanın əmriyle səfərber olan xalqın və dövlətin birlik gücündə "dəmir yumruq"la birleşəndə poeziyamız da silah gücündə olduğunu sübut etdi:

*Tətikdəki bayraqı
Ürəyimle öpəcəm.
Şəhid qanlı torpağı
Gözlərimə təpəcəm.*

*Son hücumun nidasın
Bayraqıma tən tutub
Hayqıracam sədasın,
Döyüşü Vətən udub!*

Qələbə qələp-qələpə, sətir-sətir heca-heca qazanılınca Vətən səhədləri böyüdü, genişləndi və bütövləşdi...

*Ən böyük dilək
Bir olsun gərək,
Sinədə ürək - Vətən!
Şənin hər halın
Mənim mələlim,
Canım, halalim - Vətən!*

Millət, xalq, ordu və dövlət birliyi, Ali Baş Komandanın iradə və qətiyyəti torpaqən BÖYÜK məhəbbəti yaradı. "Once Vətən" şüarı vətən uğrunda vuruşan oğulların ölümü unudaraq, əbədi ömrə qazandırdı:

*Əlim ürəyi sixdi,
Gözüm torpağı tutdu,
Dilimden "Müjdə" çıxdı,
Varlığımı unutдум - Şuşam!*

və ya

*Şuşanın başı üstən
Qaçış çəkildi duman!
Qəhrəmanlıq dastannın
Özün yaxın anbaan,
Vətənin xilaskarın,
Yaşadacaqdır zaman,*

- deyir şair...

Mən Əbülfət müəllimin poeziyasının mayasında duran eşq və həsret nisgilindən söz edəndə əbəs yərə onu Vətən, torpaq mövzusunu yaradıcılığının leytmotivi olması ilə əlaqələndirmirdim...

Dünyada bütün dərdlərin bir çərəsi və həlli yolları olduğu kimi bütün duyğu və hissələr də zaman-zaman dəyişilir, ya da unudulur. Unudulmayan, əbədi olan, yalnız Tanrı-

ya, Vətənə, Torpağa, Anaya olan ülvi münasibətdir. Ona görə də Vətəni Ana obrazı ilə birgə qoşa qanadlı sevgi perisi kimi vəsf edən poeziyamız torpaq uğrunda şəhid olan oğulları, sağlığını itirən qaziləri da-ha da ürəkdən əzizlədi. Torpaq oğullar qoruyanda gərelki, eli-elatlı o torpağı ekib faydalanan bərəketli olur. Şəhid oğulların qələbə müjdəsi kimi ucaltdığı üçrəngli bayraq vətəni əbədi yurd-oçaq sevgisiyle gülüstəna çevirir. Özleri cismən yox olundular andan əbədi Vətən sakinləri kimi hər ocağın yanın işığına, qəlbələrdən ucalan İlahi duanın sahibinə əzizlər. Anaların, şəhid oğulların itkisinə Əbülfət müəllimin münasibəti sükutun göz yaşını qəlbin dərinliklərinə hopdurur:

*Şəhid anasının baxıxi altda
Gözüm ayağımın ucunu didir.
Ən böyük süküd da budur həyatda,
Burda söz acızdır, burda söz bitir.*

M.Qandinin şəhidlik və Vətən azadlığı üçün söylediyi bir fikri xatirəladım: "Şəhidlikdən qorxmayan, fədakarlıq göstərən bir ölkə istədiyi məqsədə nail olar". Biz mührəbəyə nifrət edərək, yalnız öz müqəddəs torpaqlarımızı qorumaq yolunda silaha sarıldık. Səbrin çatlayan yerindən silahlar öz sözünü cəsarətlə de-did:

*Şəhidin sözü altda
Gözüm ayağımın ucunu didir.
Ən böyük süküd da budur həyatda,
Burda söz acızdır, burda söz bitir.*

Oğulları can əsirgəmədikcə Vətən yolunda, bütövləşən Vətən şəhidlərin qələbə erməğanı, böyüküb artan sevgilərin ünvanı kimi əzizləndi:

*Bir daşın üz-gözündə
Saydım güllə yerlərin,
Daş dəfn edib özündə
Düşmənin güllələrin.*

*Oğullaşıb gözümüzə
Həmin daşlar da indi.
Oxşadım yaraların,
Sanki daşlar isindi...*

Əbülfət müəllimin şeirlərində şəhidin dilindən deyilən Vətən oxşamaları böyüküb yetişən gələcək nəsillər üçün qeyrət himnina əzizlər. Ömür də, ölüm də her birimiz, eləcə də cəmi bəşər üçün haqdır. Bir gün yaranan ömrün hansı məqamında-sa ölümü dadacəq. Bu həyatda əbədi anılmadək, əbədi ömrə qazanmaq müqəddəsliyi yalnız seçilən oğullara, şəhidlərə nəsib olur. Bir şəhidin dilindən şairin Vətən sevgisi bir də bu çalarlarla belə səsləndi:

*Ruhumun diktəsidir
Bu halima hökm edən,
Çınar kimi durmuşam
Yersiz yarpaq tökmədən.*

*Bu gün son ümidi
Ruhə şahid etmişəm.
Sabahına gəlməsəm,
Bil ki, şəhid getmişəm.*

Əbülfət müəllim otuz ildən artıq yurd, ocaq həsətinin sırasına buzları-ri ürəyinin yağı ilə yazdıq şeirləri ilə əritdikcə bütün ürəklərə yeni güc, dizlərə təpər gəlir. "Əsgərə məktub" şeiri bir qeyrət manifesti kimi milli səfərbərlərin özünü eks etdirir.

*Sən büründüyüñ bayraq
Şərəfindi, şanındı.
Qucaqladığın torpaq
Damardakı qanındı.
Sipər doğuldun, sipər,
ər oğul, əren oğul!*

*Oldun Vətənə çəpər
Sinəsin gərən oğul.
Nərən gøyü titrədir,
Addımların da yeri.
Sənin hər bir həmələndən
Düşmən çəkilir geri,
Bu möcüza şücaat
Tarixdə yeni ünvan...*

Əbülfət müəllim yeni tarixi, yeni qələmle, tezə düşüncələrlə yazan ordu, dövlət, xalq, birliliyinin özünü "tarixdə yeni ünvan" adıyla səslendirməkən çox məsələlərə aydınlıq getirir. Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə qazanılan qələbə tək Qarabağın qayıdiyi deyil, ikiyüzillik parçalanmış torpaqların nisgil sərhədlərinin ünvanını dayışərək yeni dövlətxərətesini yaratdı.

Ədəbiyyatımız, poeziyamız bu tarixin bədii təcəssümünə nəsilərin yaddaşına sözün müşiqisi ilə həkk etdi.

Vaxtilə U.Folkner deyirdi ki, hər bir insan yaşadığı ömrə çərçivəsində topladığı yaddaşın məhsuludur. Xalqın maddiləşmiş yaddaşı isə onun ədəbiyyatı və poeziyadır. Bu mənada ədəbiyyatı xalq, milleti yaradır. Beləliklə, ortaya çıxan tarixi həqiqət ondan ibarətdir ki, xalq olaraq həyatımızda baş verən ən müqəddəs, həlledici döyüşlərin bədii tarixinin yazılıması kimi ülvi vəzifədə Əbülfət müəllimin yaratdığı nümunələr sözün əsl mənasında milli emosional hafizəmizin ən dərin qatlardında tarixi yaşam haqqı qazanır...

Xalq olaraq, millet olaraq səbrin kəndirinin boğazı üzəcək məqamında yetişən qələbə müjdəsi hamı kimi Əbülfət müəllimin də qacqın-köckün rəhəninin yeni dirilişi, mövlu-duydu...

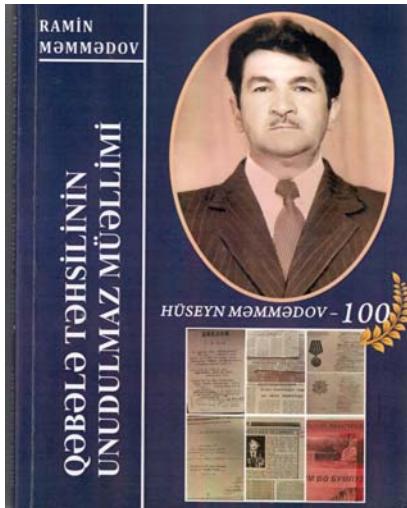
*Danişmadım arzulardan,
Xatirələrimi çözədüm.
Şığınb xatirələrə mən,
Qaçqın ömrümə dözdüm.*

*Yüküm qarətikan kolu,
Çiyim, kürəyim döyənək.
Bitməz xatirələr yolu,
Əriyir səssiz bir ürək.*

Hər bir insan öz mühiti, öz dünyası üçün həm də işiq rəmzidi. Yəni onun varlığı həyatı bir az da nurlu edir, bir az da maraqlı və yaşamalı notlar üzərində kökləyir. Bu mənada insanın işiq olması təbiidir və bu təbiiliyi də o zaman biz görür və dəyərləndiririk ki, həqiqətən o işiq təkcə öz sahibini yox, öz daşıycisini yox, bütövlükdə çevrəsini və cəmiyyətini nura boyayır. Ona görə də hamının içərisində olan işiq bir müstəviyə getirmək çətin olur. Səbəbi də işığın ölçüsündür. Kimdə iynə ucu boydadır, kimdə ürəyi və ruhu ölçüsündədir, kimdə isə ümumiyyətlə, o işiga qarşı bir basqı var. Ona görə üzə çıxmır, elcə olduğu yerdəcə "donub" qalır.

Doğrudan da Azərbaycan cəmiyyətinin ziyalı təbəqəsi bir işiq ünvanıdır, bir işiq sırrıdır. Onun elə ziyalı olmadığı da həmin o işiqla paralellik etməsi onun eks etdirməsidir. Belə olan halda ZİYANI, yeni işığı görürük, ondan yararlanırıq, onu qiymətləndiririk və nəhayət, ondan bəhrələnirik. Bu ZİYANIN, yeni işığın ünvanlarından, cəm olduğu məkanlardan biri də müəllim ürə-

yol sonra Nuxa (Şəki) Pedaqoji məktəbində, ondan sonra daxil olduğu Azərbaycan Pedaqoji İstututunda və nəhayət, təkrar imtahan verib tələbəsi olduğunu Azərbaycan Dövlət Universitetində (BDU) həm ona dərs deyənlər, həm onunla tələbe yoldaşı olanlar və nəhayət onunla yolları kəsişənlərin yaddaşına köcdü. Ona görə də adı geləndə dərhal çox böyük ehtiramla Hüseyin

seyin müəllim artıq rayon təhsil şöbəsinə rəhbərlik edirdi.

Burada onu da xatırlatmaq yerinə düşər ki, Hüseyin müəllimin həm respublika səviyyəsində, həm də rayon səviyyəsində keçirilən tədbirlərdəki çıxışları, məruzələri həmişə maraqla qarşılanmışdı. Bunun da səbəbi onun səmimiyyəti, reallığı ifadə etməsi və bir də öz həyat tecrübəsindən çıxış etməsi idi.

Hələ 30 il bundan önce Bum kənd mədəniyyət evində Hüseyin Məmmədovun 70 illiyi qeyd olunanda onuna bağlı səslənən fikirləri gözden keçirərək bir məqam diqqətini çəkdi. Belə ki, çıxış edənlərin hamısı birmənali olaraq vurğulmuşdular ki:

Sənin tək müəllim olmaq bizə çətindir, Kaş ki, sənin kimi insan olaydıq!

Mənəcə, bu qiymət özündə hər şeyi ifadə edir. Çünkü bu sətirlerdəki fikir yükü bir müəllimin, bir insanın en böyük mükafatıdır. O mükafati da sağlığında qazanan insanlardan biri də məhz Hüseyin Məmmədov olmuşdur. Deməli, məqsədi, məramı və bir də

Gəncədə yubiley tədbiri

Bu günlərdə Gəncə İcra Hakimiyyətinin dəstəyi, Gəncə Daşkəsən Regional Mədəniyyət idarəsinin və AYB Gəncə Bölməsinin təşəbbüs və təşkilatçılığı ilə şair, yazıçı, publisist, qazi İmam Cəmillinin 70 illik yubiley tədbiri Mədəniyyət idarəsində keçirildi.

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin nümayəndəsi, Baş məsleketçi Elşad Əliyev İcra Başçısının adından İmam Cəmilini təbrik edərək, xoş sözlərini ona çatdırıldı.

AYB Gəncə Bölməsinin sədr, Əməkdar Mədəniyyət işçisi, şair-dramaturq Xəzangül xanım tədbiri açaraq Vətən uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin ezziz xatirəsini bir dəqiqəlik sükütlə yad edilməsini təklif etdi. O, İmam Cə-

millinin ölüm yolu 70, yaradılıcılığının 50 illiyindən danışı, AYB Gəncə Bölməsinin ürək sözləri yazılmış "Yubiley qovluğu" və təze gül dəstəsi ilə təbrik etdi.

Yubiley tədbirinin aparıcısı Aida Abdullayeva yubilyarı təbrik edib, sözü tədbir iştiracılara verdi.

Şair ve yazıçılarından Qərib Mehdi, Nüşabə Əsəd Məmmədli, Fərruxə Umarova, Zahir Şirani, İlham İnam, Həsən Göyçəli Tofiq Əmrəhov, İlqar Müzəffər oğlu, Xansuvər Həsənov İmam Cəmili haqqında ürək sözlərini söylədilər. El-tun Türkəl İmam Cəmillinin sevdiyi bir şeiri ilə onu salamlandı. Səlbə Baxış yubilyara həsr etdiyi şerini oxudu.

ADU-nun tarix kafedrasının dosenti Hüseynov Fəxrəddin, həmçinin Ümid Partiyasının sədr müavini çıxış edərək Partiya sədri İqbal Ağazadənin yubilyara və tədbir iştiracılara salamını yetirdi.

Ümid Partiyası Gəncə şöbə müdürü Salman İmanlı, həmçinin Gəncə şəhərinin dəyərli ziyalları tədbirin səbəkəsinə ürək sözlərini söylədilər.

Tədbirdə aşiq və musiqi dəstəsi yubleyin daha rəngarəng keçməsinə səbəb oldu. İmam Cəmillinin nəvələri babaşlarının şeirlərini əzber söyldilər.

İmam Cəmili yubiley tədbirinin sonunda əməyi keçən hər kəsə təşəkkürünü bildirərək yeni şeirlərini oxudu.

Sonda İmam Cəmillinin kitablarından ibarət sərgiyə baxıldı və xatirə şəkili çəkildi.

Redaksiyadan: - Biz də fəal oxucumuz və yazarımlız olan İmam Cəmillini 70 yaşı münasibəti ilə təbrik edir, ona can sağlığı və yaradıcılıq uğurları arzu edirik.

Əbülfət

Bir işiq ömrü

müəllimin ruhu qarşısında baş əyərek şirin bir xatire dənişir. Ən maraqlı odur ki, Hüseyin müəllim pedaqoji sahədə çalışanda da, 1941-1945-ci illər müharibəsində ön cərgədə olanda da həmişə ünsiyyət qurmaq, münasibət yaratmaq, diqqət göstərmək anlaşımda hamidan fərqlənirdi. Onun canında, qanında qarşısında olana saygı ilə, sevgi ilə ya-naşmaq və etrafı müsbət aura sərgiləmək istədi, bacarığı var idi. Ona görə də elə ilk təmasdan özü də, xatirəsi də yaddaşlara hopdur. Təsəvvür edin ki, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnsti-

tutuna qəbul olandan sonra dəfələrlə institut rektorluğu ona məktubla müräciət edib təhsilini davam etdirməyə dəvet etse də o, çox səmimi şəkildə bildirmişdir ki, mənim instituta geyinib gəlməye ayaqqabım yoxdur.

Amma içinde oxumaq, öyrənmək həvəsi o qədər böyük idi ki, özünü topalayıb yenidən Dövlət Universitetinin şərqşünaslıq fakültəsinin "Azərbaycan dili və İran filologiyası" ixtisası üzrə təhsil almağa başlamışdır.

Hüseyin Məmmədov Qəbələnin kənd məktəbində müəllim kimi əmək fəaliyyətinə başlasa da, bir müddət sonra onu məktəb direktoru vəzifəsinə irəli çəkdilər. Həm yüksək təhsili, həm idarəcilik qabiliyyəti onun öne çəkilmişsinə bir trampin olmuşdu. Ona görə də rayon ictmai həyatında feallığı diqqət dən yayılmadı. Bir müddət sonra Hü-

qəbəli işqli olan müəllim həm şagirdlərinə, həm çevrəsinə, həm də onu tanıyan hər kəsə yalnız kamıl olmaq, dəyərli və gərəkli olmaq fikirlərini aşila-mağ bacarmışdır. Ona görə də onuna bağlı səslənən fikirlər dərhal diqqəti çəkir, dərhal maraqlı doğurur. Hətta övladları və nəvələri qəder sevinən şagirdləri də Hüseyin müəllimin ne qəder önemli şəxsiyyət olduğunu böyük ürək-lə dile gətirirler. Zənnimcə, bunlar müəllim ömrünün bütün çalarlarını ehətə edir. Sadəcə onu görmək və görünen bu işiq özünə hopdurmaq lazımdır.

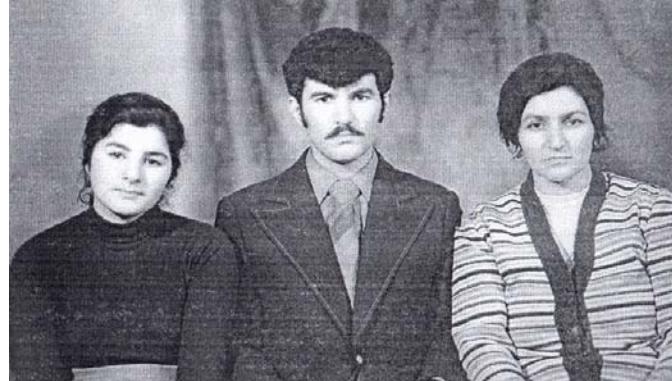
Oktyabr ayında Qəbələ rayonunda qocaman təhsil işçisi, unudulmaz Hüseyin Məmmədovun anım günü keçiriləcəkdir. Artıq rayonun təhsil işçiləri bu əlamətdar güne hazırlaşırlar. Onu tanıyanlar, onunla birləşdə işləyənlər yadlaşlarında xatirələri təzezələr və bu təzələnən xatirələr də müxtəlif mətbə orqanlarında öz əksini tapır. Elə Hüseyin müəllimin həyat yolu ile bağlı Ramin

Məmmədovun çap etdirdiyi "Qəbələ təhsilinin unudulmaz müəllimi" (Hüseyin Məmmədov - 100) kitabı da görkəmli pedaqoqun həyat yolunu əks etdirən maraqlı bir yaradıcılıq nümunəsidir. Bu kitabda Hüseyin müəlli-

min həyat yolu, onun barəsində çap olunmuş müxtəlif xatirələr, eləcə də özünün mətbuatda işq üzü görən məqalələrindən parçalar, hətta Vəsiyyətnaməsi də öz əksini tapır.

Bir oxucu olaraq çox böyük maraqla nəzərdən keçirdiyim bu kitab məni Hüseyin müəllimin ruhu ilə görüşdü. Məhz həmin görüşdə bir daha anladım ki, işqlar sönmür, onlar əbədi yandığından əbədiyyətə qədər də olan yolu işiqləndirir. Onun səbət adını çəkdiyim kitabda xatirələrde özünü ifade edir. Düşünürəm ki, Qəbələdə anılaçaq Hüseyin Məmmədovun 100 yaşı Azərbaycan təhsilinin, Azərbaycan müəlliminin böyük nüfuzuna bir töhfə olacaqdır.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

yidi, müəllim varlığıdı. Heç də təsadüfi deyil ki, müəllim öyrənən olduğu üçün o, işiq paylamağı da ele bir növü ötürür, ondan şagirdin varlığına tədris prosesi ilə həm də bir işiq axıb gelir. O işiq şagirdin yolunu ruhlandıır. Bütün bunları ona görə xüsusi vurğulayıram ki, Azərbaycanda kifayət qədər ZİYA - işiq daşıycısı olan müəllimlər, pedaqoqlar var. Onlar öz müəllimlərinə təkcə sinif otaqlarında, auditoriyalarda təsdiq etməyiblər. Onların müəllimliyi cəmiyyətdə də, ictimai mühitdə də, sozial aləmdə də özünü təsdiqləyir.

Bu gün onun barəsində hamı xatirə danişir. Bu gün onu hamı öz yanında görür. Və bu gün hamı onu müəllimlərin müəllimi kimi önə çəkir, nümunə göstərir.

Və bir də bu gün hamının onuna bağlı söylədikləri kitablara siğınır. Ona görə ki, o, məktəble, təhsille, şagirdlə, kitab-dəftərlə, bir sözlə, oxumaq və öyrənmək üçün gerek olan nə varsa, onun hər biri ilə elə bir doğma münasibət qurmuşdu ki, elindəki təbaşir də stolunun üstündəki sinif jurnalı da, hətta rəhbər vəzifəsi də bir-birinə tamamlayırırdı. Sanki o, elə müəllim olmaq üçün doğulmuşdu.. Sanki o, müəllimlərin müəllimi olmaq üçün dünyaya gəlmışdı..

Bu gün Qəbələ rayonunun Bum kəndində onuna bağlı səhəbat düşəndə hər kəsin üzündə bir təbəssüm yaranır. Mən bu təbəssümün izinə düşüb etrafı boyanıram və görürəm ki, təkcə onun doğulduğu, oxuduğu və sonra müəllim kimi fealiyyət göstərdiyi bu kəndin hər bir evində onun xatirəsi var, onun adı ezziz tutulur.

Hətta 1926-ci ilde bu kəndin orta məktəbindən başlayan yoluñ özü belə onun izini sanki qoruyub saxlayıb. Bu

ƏDALƏT •

11 oktyabr 2024-cü il

Səhralaşma
təhlükəsi bəşəriyyəti
məhvə aparır: Global
istiləşmə 3°C-ə çatır?

"Biz artıq səhralaşmanın təkcə Şimali Afrikada deyil, həm də Yunanistan, Portuqaliya və Türkiye kimi Avropanın cənub axarlarında baş verdiyini görürük".

Adelet.az xəber verir ki, bu barədə BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Hökumətlərarası Panelinin rəhbəri Cim Ski The Daily Telegraph-a bildirib.

C.Skinin sözlərinə görə, 2100-cü ilə qədər üç dərəcə Selsi qləbə istiləşmə baş verə bilər." Bu arada Qərbi Avropa və Böyük Britaniya əsrin sonuna qədər daha da 5 dərəcə Selsiye qədər istiləşmə ilə üzləşəcək".

Şki bunun iqtisadi problemlər yaradı biləcək, xüsusunən Polşanın kartof yetişdirilməkdə çətinlik çəkə biləcəyini, İtalyanın isə makaron istehsalında istifadə edilən bərk buğda sortlarının yoxa çıxmazı ilə üzləşdiyini qeyd edib.

Qeyd edək ki, bu problem keçən əsrin 70-80-ci illərindən başlayaraq özünü qabarlıq şəkildə göstərməyə başlayıb. Yer səthinin üçdə biri deqradasiyaya uğrayıb. Bu isə 1 milyarddan çox insanın sağamlığını və yaşıyışını təhdid edir. Hazırda səhralaşmanın areali çox sürətlə genişlənir: bir dəqiqə ərzində 20 ha münbit torpaq sahəsi sehraaya çevrilir, il ərzində bu rəqəm 6 milyon hektara çatır. Yer kürəsində 3,6 milyard hektar sahə səhralaşmaya məruz qalıb. Səhralaşma əsasən dünyının 110 ölkəsində mövcuddur.

Əntiqə Rəşid

Elti Shirin Şükürlü

**Filosofun
qeydlərindən:
(gözəllik haqqında
esse)**

Gözəlliyyin, belə demək mümkündür, yeni teyinini hələ bir neçə il evvel "Qum saatı" telefiziya verilişində verməyə çalışmışdım. Deyəsən, maraqlı reaksiya da doğrulmuşdu. Yeni teyin deyənde, elbette, burada müəyyən oxşar fikirlər, bu anlayışla bağlı tanış fəlsəfi rəfleksiyalar da rast gəlmək mümkündür.

Lakin gözəlliyyi gerçek olanla - həqiqətə assosiasiya etmək, düşünürəm, maraqlı olar hər halda. Çünkü bu teyinin həm de praqmaqtik tərifləri vardır ki, gözəl görünmək namine zahiri görünüşə edilən həddən ziyanə mədaxilələrin de mahiyyətinə işq sala bilər. Fi-

Gözləmə deyən şairin ruhuna

Müdrik bir deyim var. Yeni müdrikler deyiblər ki, "Dünya bir pəncərədir, hər gələn baxıb gedir". Bu mənada yaşadığım ömrə kəsiyində bu pəncərə dünyadan baxıb gedənləri görə-görə deyilən fikri dəqiqliyinə bir daha əmin oldum və gördüm ki, bu pəncərədən ele belə baxanlar da oldu, baxıb nəyisə gözüne köçürənlər də, baxıb əl eləyən də, baxıb bu dünyaya sözünü deyənlər də oldular. Hə, həmin olların çeşidini, sırasını incələmək, onları qruplara bölmək, ya da hansısa zümrəyə bölmək fikrindən çox-çox uzaqam. İndiki anda bu pəncərə dünyadan baxanların sırasında özəl yeri olan söz adamlarından danışmaq, onların ruhunu şad etmək, haqq-sayılarını dile getiməkdi niyyətim. Ele bu istəklə də köklənmişəm.

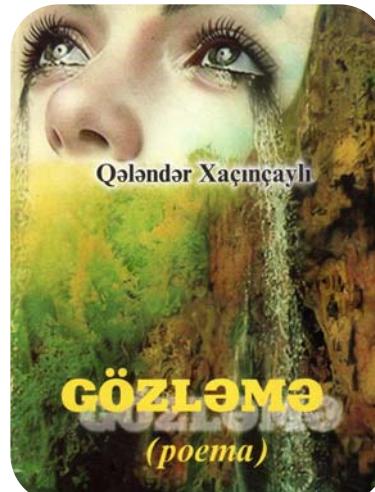
Hə, mənə kökləyən "Gözləmə"dir! Niye gözəlməyim? Ümmüyyətə, niye ümidsiz olum. Ele siz özünüz də niye gözəlməyəsiniz? Niye ümidsiz olasınız?

Bu suallar ritorik görünüb bilər. Hətta suallara görə doqquz büzen də, məni qızınan da tapılı bilər. İndiki anda bu cür yanaşmalar mənim üçün heç bir məna kəsb etmir. Ona görə ki, içime, ruhumu hakim olan BİR GÖZLƏMƏ VAR! Bax mən o böyük hərfərlə yazdırıım bütün varlığımı hakim olan Gözləmə-ni çözəməyə çalışıram.

Öncədən deyim ki, bu yazı kitab rəfimdə avtoqrafla yer almış bir kitabın adından qaynaqlandı. Kitabı məne 2012-ci ilin may ayının 21-də müəllif avtoqrafla bağışlayıb. Və kitab da böyük, klassik şairimiz Mirzə Ələkbər Sabirinin 125 illiyinə həsr olunub. "Gözləmə" adlanan bu kitab 61 səhifəlik bir poemadan ibarətdi. Kitaba ön söz yazmış Fariz Çobanoğlu vurğulayıb ki, bu kitabda müəllif böyük Sabirin ruhuna köklənərək cəmiyyətdə baş verənləri qamçılayır, haqsızlıqlara, laqeydiliklərə üşyan edir. Fariz bəy onu da vurğulayıb ki, müəllif nə qədər aqressiv olsa da,

ümidsiz deyil. Nə vaxtsa haqqın, ədalətin yerini tutacağına əmindi, ümidiyidir.

Bax, mən bu ön sözün yaratdığı assosiasiyanı, poemanı oxuduqca təkrar-təkrar hiss etdim, duydum. Ele poemanın ilk misralarından başlayan həmin o aqressivlik fəsildən-fəsilə

çəkliyi ilə yanaşı bədii gerçəkliyin də dayandığını, bir araya gəldiyini izledim. Ve açığı deyim ki, ele poemanın birinci hissəsində əmin oldum ki, şair bu əsərini Mirzə Ələkbər Sabire çox böyük sevgiyle xitab edib. Çünkü şair ittihamları sadə, amma çox kəskindir. O, sanki yazdığı misralarla zamanın,

Qələndər Xaçınçaylı Azərbaycan Yazarları və Jurnalçılar Birliyinin üzvüdür. 1980-ci iləndən əvvəl Məqalələri ilə müntazam olaraq respublika mətbuatında çıxış edir.

Cəp olunmuş kitabları:
"Qarabağın ağları gəzü",
"Qarabağa gedən yollar", "Dünya mənim söz qalımdır", "Dard uryındıda məmər bagışdır", "Yaza taləsan çıx", "Qeyrət qalası", "El aqsaqqal", "Şərəfi ömür yolu", "İkinci ömürüm yasaşır", "Gözləmə" kitabı isə şairin onuncu kitabıdır.

gündün nöqsanlarını, əyriliklərini, kəm-kəsirini birbaşa gösterir, onların altını qaralayır dıqqətə çatdırmaq üçün, tanıtmaq üçün. Məsələn:

Vətəndən vətəndaş səsi gəlmirsə,
Üzeyir yurduna gedə bilmirsə,
Bu yolda bir məmər gedib ölmürsə.
Bu cür övladlardan əsgər gözləmə,
Belə dəmiricidən misgər gözləmə.

Və yaxud:

Babası yaşında düşüb sevdaya,
Gözləmir nə ismət, nə abır, həya.
Yaratdırın beləsinə sən ey xudayar,
Belə ağalardan nəsə gözləmə,
Bir gün aç qalsan da heç nə istəmə.

Mən "Gözləmə" kitabının müəllifi ni bir həmkar olaraq "Ədalət" qəzetində tanıdım və bildim ki, Qarabağda, Ağdamda doğulan Qələndər Xaçınçaylı təkcə publisistika ilə deyil,

həm də poeziya ilə də məşğul olur. Bir qələm adəmi olaraq həmişə tələsən, hətta etdiyi söhbətlərdə də çılğınlığını gizlətməyən Qələndər özünün bütün yaradıcılığında bir məqəmin, bir merəmət həmişə öndə saxladı. Belə ki, onun qələmi, ehtiyacları, problemləri, təbii ki, bir də yurd nisqilini həmişə tüstü qabardı. Bunlar isə insanın normal hayatı üçün əsas şərtlərdir. Çok təessüf ki, Qələndər Xaçınçaylının bir insan kimi, bir vətəndən kimi özəl obrazının da təsviri. O, gözləmədiklərinə həmişə gözləmek ümidi ilə yanaşdır. Ele bu kitabın özündə də gözləmə deyə-deyə o əslində vətənin bütövləşəcəyi günü, yurda dönüşün anını, böyük qayıdış və nəhayət özümüzün özümüzə döñəcəyimizi bildirdi və buna inanındı. Sadəcə olaraq bu prosesin, yəni bildiklərinin sürətləndirmək üçün poetik təpki ilə bizi daha süretli hərəkətə, fəaliyyətə kökləyirdi. Bu da o deməkdir ki, "Gözləmə!" - deyən şair əslində həm də "Gözlələ!" - deyirdi.

... Bəli, əvvəldə dedim ki, bu dünya bir pəncərədi. Sonda isə xatırlamaq isteyirəm ki:

*Bu qala bizim qala,
Həmişə bizim qala.
Tikmədim özüm qalam,
Tikdim ki, izim qala.*

Böyük və dünya şöhrəti alimiz Xudu Məmmədova məxsus olan bu möhtəşəm bayatını ona görə xüsusi olaraq yazının sonunda dile getirdim ki, mərhum Qələndər Xaçınçaylının ruhu şad olmaqla həm də bilsin ki, onun sözü, onun misraları dünya adlı qalanın yəqin ki, kərpiclərindən bırdır.

Əbülfət

Ədəbi suprematizm: 1 esse + 1 şeir

Kirlərimiz felsefi mahiyyət daşısa da, akademiklikdən (elmi üslubdan) qaçıb populyar üsluba üstünlük verəcəyəm ki, daha tez anlaşılıan olsun. Bizanslı Foti deyib ki, mən həqiqəti gözəlliyyində tanıyıram.

Yəni gözəl olan nə varsa həqiqidir - bir sözə, gözəlliyyin mahiyyətində həqiqət var.

Analoji fikri Eynşteyn qravitasiya (ümumdünya cazibə qanunu) qanunu baredə söyleyib: Qravitasiya qanunu o qədər gözəldir, yanlış ola bilməz.

Gözəlliyyin təbiəti həqiqətdən, həqiqətin meyari gözəlliyyindən ibarətdir demək. Demək, gözəlliyyin əsl göstəricisi onun mahiyyətində olan həqiqətdir, yəni gözəllik mahiyyətə ele həqiqətdir. Müəyyən həddə qədər gözəlliyyə xələf gətirmək qeyri-mümkündür; o həddə qədər ki, gözəllik öz həqiqi təbiətindən aralı düşməyib.

Mən bu esedə yalnız bir nümunə götərəcəyəm daha estetik mahiyyət daşığının: İnsanın zahiri görkəmənə edilən müdaxilələrdən. Bir şərtlə, mən bu müdaxilələri sadədən mürəkkəbə dayışdırıq və oxu- cùda bu dəyişmələri göz öndən canlandırsın gərel.

Təsəvvür edin: qadın (Mütələq deyil o, çox güzel olsun. Hərçənd çox güzel olsa daha yaxşıdır, çünkü bu haldə gözəlliyyin mahiyyəti daha yaxşı açılın bilər.) məkiyaj edir - müəyyən həddə qədər bu ona yararlı sözsüz.

O həddə qədər ki, ona məxsusluq öz təbiiliyindən çox kənar düşməyib. Təbiilik isə varlığın həqiqət göstəricisidir. Müəyyən həddən sonra, məkiyajın ölçüyü artıraq bayağılıq başlayır. Bayağılıq isə təbiiliyin əksi olaraq yalan göstəricisidir.

Bayağılıq artıraq gözəllik öz həqiqi təbiətindən uzaqlaşır və həqiqi təbiətindən uzaqlaşdıraq tədricen öz tərsinə çevrilmeye başlayır (her şey özündə tərsini saxlaysın). Ele bu çevrilməni plastik əməliyyatlara da aid etmək olar ki, oxu- cùda həddən ziyyadə bədən şəkillə- mələrinin neticələri ile tanışdır.

İnsan vücutu öz gerçək mahiyyətindən - təbiilik kimi həqiqətindən uzaq düşdükçə, gözəllik öz tərsinə çevrilməye başlayır. Beləliklə də gözəllik yerini bayağılıq, qeyri-estetik olana verməklə həqiqətini itirmiş olur.

Həqiqətindən uzaq düşdükçə isə varlığın öz tərsinə (yalana) qey-

ri-səlis keçidi başlayır. Gözəlliyyin əsl göstəricisi isə onun həqiqətidir. Hər bir gözəllik isə özündə müəyyən dərəcədə tərsini saxlayır, əsl göstəricisi olan həqiqət azaldıqca isə tədricen tərsinə keçidi baş verir.

Qismətiniz daima gözəllik, idrakınız işıqlı olsun!

P.S. Mövzuya uyğunluğu
(hər iki mətnədə qeyri-səlis təfəkkür modelindən istifadə olunmuşdur) nəzərə alınaraq bir şeir təqdim olunur:

şair-filosof

şair poetik düşənən filosofdu - deyir Haydeger.

mən də düşünürəm neçə illərdi:

yaranan nə varsa -
taləbdən doğar,
şəkli əks olunar düşüncədə,
sonra yavaş-yavaş istəyə döner.

həyat var a - asta-asta ölümüdü
elə düşünsən dərindən,
düşünsən dərindən
sevgi - bir az da nifrətdi, nifrət
- bir az sevgi,

sevinc - bir az kədərdi, kədər -
bir az sevinc,
xoşbəxtlik - bir az bədbəxtlikdi,
bədbəxtlik - bir az səadət.
qələbə - məglubiyyətdi həm də,
məglubiyyət - qələbə.
(har şey ifratda öz tərsinə çevrilər), elə
çevrilər
bir də görərsən sevinc kədərə
dönbə,
səadət acıya, qələbə məglubiyyətə
ya da tərsinə - odur ki gəlin şüfür edək
tale verənə.

varolan - yox olandı,
yoxolan - var olan.
ölüm - həyatın davamı; yoxolma deyil,
şurun məhsulu - bu yerde, deyəsən,
səhv edər şüur.

şair - poetik düşənən filosofdu.
mən də
düşündüm, düşündüm, düşündüm...
və şeir yazdım:

payız geldi. saralan yarpaq
elə həmin yarpaqdi,
rəngini dəyişib sadəcə.

payız geldi yenə də.
saralan yarpaq
endiyi budaqdan uçmaz uzağa

Allahverdi Eminov

(II məqalə)

Birinci yazımızda ("Ədalət" qəzeti 28 iyun 2024) Məmməd Araz poeziyasına bir də qayıdacağımı (bu, hələ son olmayacaq) söz vermişdim. Səbəb nədir, deməkdə çətinlik çəkirəm. Bəlkə, şairin istedadından doğan piçiltiləridir - obrazlaşır? Bəlkə heyat ziddiyətlərinə olan harayıdır? Bəlkə şairin hissələr və intellekti ilə əsaslandırılmış harmoniyanın tarazlığıdır? Bəlkə də Məmməd Arazın dilə təbe olmasıdır, sözləri dil müşahidəsi vasitəsilə əsərlərinə çəkib gətirməsidir, bəle olanda dil həqiqətləri oxucuya çatdırıra bilir. Məmməd Araz şeirində dil özünü dərk formasıdır, şairin təxəyyülü dilin şeirə çevriləmişidir.

Poeziya dilin özünü idrak formasıdır, şairin bədii təxəyyülü dilin şeirdə ifadəsidir. Şairin poeziyasında lirik Mənin hissələri və emosiyaları ilə fikrin konkret şəkildə əsaslandırılması arasında ahengin mövcudluğu olmasıdır:

Məmməd Araz şeirlərində ("Nobel mükafati", "Ana yurdum", "Ömür", və s.) oxucuda yaratdığı psixoloji impulsların intensivliyi daha qabarlıq nəzərə çarpar.

"Nobel mükafatı" 1960-ci ildə yarışmışdır. Bu, o illerdə Sovet ideologiyasının təntənəsi "isğalda" olan respublikaların başı üzərində asılmışdı. M.Arazın səsi isə ucalmışdı, cesareti seçilmişdi:

Məmməd Araz poeziyasında poetik dilin harmoniyası

*Bir günlük varımı qaytarsan bir an,
Yurdumda min yeni şəhər yaranar.
Çıxarsan neftimi sandıqlarından
Alıp ətəyində Xəzər yaranar...
Demirəm dayandır mükafatını,
Deyirəm çıxarma bunu yadından:
Kimin alın təri, ürək qanını
Mükafat verirəsen kimin adından!*

Tənqidçilər bəzən elmi dili ilə şeirin dilində bir oxşarlıq görürler, həradasa onlara haqq qazandırmaq olar, bu, əsasən alimlikdən poeziyaya gələnlər olur. Elmin dili mücərrəd simvolların da dildir və bu kontekstdə şeir semantik təzyiq altında dayışmir. Elmi terminlər işarələrdir, onların mənaları öncədən müəyyənəldir. Onlara yeni mənalar - çalarlar vermək lazımlırm. Şairin isə təsvirində söz mananın ayrıca götürülmüş, müstəqil hissələri - parçaları kimi yox, şeirin potensiyası - mənaların dütünü, siximi kimi dərk olunmalıdır. Məmməd Arazın "Məndən ötdü" şeirini oxuyanda malik olmadığımız informasiyani mənimseyirik. Vətənənə esrərlə göz dikenlər, sərvət qazananlar, xəyanət edənlər xəyalımızdan köçməye bilməz. Şair bu keşməkeşliyi tarixi poeziyaya getirmiş, xalqın həm də emosional yaddasını əyanılsaçılmışdır...

*..Bununlamı neçə dəfə
Ata-oğul, qardaş hissi haçalandı
Bir şəhərin
Beş qardaşın xanlığına
parçalandı?!
O zamanmı bitdi bizim dilimizin
"sənin", "manım" qatarı da?
O zamanmı bitdi bizim dilimizin
"haralısan" damarı da?*

Məmməd Araz poeziyasında poetik dilə məna bir-birini tamamlayır.

Necə ki, poeziya M.Araz dünyasında nə mühakime, nə de felsefi motivlər deyil, insan psixologiyasının ziddiyətlərinə açılan "pəncərədir", sirvəməz maddi - ruhi möcüzədir, Dünyanın dərk hikməti vardır, iztirabları, kədərin və sevincin həyəcanıdır - ak selorasiyasıdır, bu impulsiv təsirlər

baxımından, həm də ideoloji nöqtəyi - nəzərindən. M.Araz üçünse poeziya taledir, üreyin sırlarını açmasıdır. Şairin yozumunda şeir insanla Dünya, Kainat arasında harmoniya yaranan maddiyatdır, inamı oyadan möcüzədir! M.Arazın hansı şeirini xatirələtsəm fikrimə haqq qazandırmağa dəyer!

Şeirlərdə nələr yoxdur: Dünyanın taleyi, poetik hissələr, fəlsəfi düşüncələr - insani yaşamağa və mübarizəyə səslenən poetik çağırışlar. Axi, Dünya heç də hərcəməlcilik, aldattmalar, böhtənlərdən ibarət deyil. Belə müqəddəs hissələrin - düşüncələrin poetik ifadəsini tapması, her hansı bir ehtiyacın aradan qaldırılması şairin ən böyük istəyi deyilmədir. Məmməd Araz heç vaxt poeziyasından sosial - ixtitmai silah kimi istifadə etməmişdir, buna cəhd də göstərməmişdir, şeirini təbliğat vasitəsinə çevirməmişdir, bu isə onun poetik kredosuna tamamilə yaddır. Məmməd Araz şeirin küsəyənləyini qəlbindən keçirmiş, yaşıntılara bigən qalmamışdır. Şeir tekce müəllifin əsəri deyil, necə deyərlər, şeiri poeziya "yazır", öz ezziz balası kimi ağışuna alır, illərin ixtiyarına təhlil verir, yaşamasına cavabdehlik daşıyır. Şair bu vahiməni fəhrənə dalar - etiraf etməsə də:

**"Bakcell" "INMerge"
Innovasiya Sammiti
ərafəsində jurnalistlər
fürün təlim təşkil edib**

Innovasiya və sürət li- deri "Bakcell" media nü- mayəndəleri üçün "Media Innovasiya Günü" adlı təlim təşkil edib. Tədbi- re ölkənin aparıcı media qurumlarını təmsil edən 30-dan çox jurnalist qatı- lib.

Adalet.az xəber verir ki, təlimdə süni intellektin tətbiqi, innovasiya, brend in- kişafı, ekosistemlər, yeni texnologiyalar və innovativ həllər mövzusunda təqdimatlar və interaktiv sessiyalar keçirilib.

Tədbir zamanı, həmçinin jurnalistlərin süni intellekt, yüksək texnologiyalar və innovasiyalarla bağlı sualları cavablandırılıb, bu mövzularda müzakirələr aparılıb. Program intellektual oyunlar və oyluq bölmə ilə davam edib.

Qeyd edək ki, "Bakcell" 2015-ci ildə etibarən hər il davamlı olaraq media nümayəndəleri üçün innovasiya və texnologiyalara dair təlimlər təşkil edir.

"Bakcell" haqqında

"Bakcell" Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl tele- kommunikasiya şirkətidir. Hazırda "Bakcell" üç mil- yondan çox müştərini yüksək keyfiyyətli və sürətli te- lekommunikasiya xidmət- ləri ilə təmin edir. Şirkət süni intellektə əsaslanan innovasiyalar və həllər vəsiti- sile Azərbaycanın da- vamlı inkişafına töhfə verir və Azərbaycan iqtisadiy- yatının qeyri-neft sektorunu en böyük investorla- rından biridir.

Zənimcə, bu misraların müəllifinin hiss və duyğuları o qədər halal və pakdır ki, ona yalnız sözün həqiqi mənasında qibət etmək olar.

*Tanrıverdi, xəcaletdən,
Qızarmasın üzüm, necə?*

*Menim də taleyin çətin yolunda,
İşgəncə, iztirab qəlbimi sardı.
Xəbərin olmadı sənin yolunda,
Ölüme yollanan sevgilin vardi.*

Zənimcə, bu misraların müəllifinin hiss və duyğuları o qədər halal və pakdır ki, ona yalnız sözün həqiqi mənasında qibət etmək olar.

Tanrıverdinin kitabıda həyat realiq- larının ifadəsi olan maraqlı deyimlər de-

yer alıb, fikirlər də ifadə olunubdu. Ona görə də onun "Şair" şeirində bu realillər birmənəli olaraq oxucunun diqqətinə təqdim olunur. Adını çəkdiyimiz şeirdə müəllif yazar ki:

*Yalnız həqiqəti vəsf edər hər dəm,
Çətində qolları yetər dadına.
Biri qılınc olar, birisə qələm,
Mərdlik naxış vurar şair adına.*

Bəli, şairin sözü ilə qəleminin bir-biri- nin təsdiqləmesi, bir-birində tamlığı bürüze verməsi əslində sözün də çəkisiనe artırır.

Bax, ele bir neçə nümunəsini təqdim etdiyim bu müəllifin misralarında mən o özünüsə diciq gördüm. Ona görə də yazı- mi Tanrıverdinin doğma Azərbaycanımıza ittiham etdiyi şeirləndən bir bəndə yekunlaşdırıram:

*Mənim şöhrətim də, mənim şanım da
Həyatım, gəncliyim, cavan canım da
Damarda çağlayan, axan qanım da
Qurbəndi, var nəyim, Azərbaycan!*

Əbülfət Mədətoğlu

Stoltenberq Münxen

Təhlükəsizlik

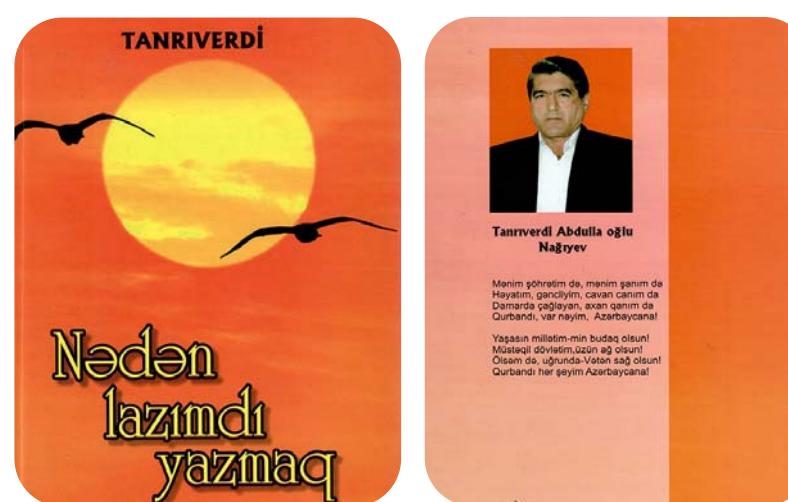
Konfransının sədri

olacaq

NATO-nun sabiq baş katibi Yens Stoltenberq Münxen Təhlükəsizlik Konfransının növbəti sədri olacaq.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə forumun yay- diği bayanatda deyilir. Yens Stoltenberqin 2025-ci ilin fevralında keçiriləcək 61-ci konfransdan sonra vəzifəsinin icrasına başlayacağı bildirilir.

"Mən bütün siyasi həyatımı sülhün qorunmasına həsr etmişəm. Münxen Təhlükəsizlik Konfransının sədri olmaq və onun "Dia- loq vasitesilə sülh" missi- yasına töhfə vermek mə- nim üçün böyük şərefdir", - forumun mətbuat üçün açıqlamasında NATO-nun sabiq baş katibinin bu söz- ləri sitat getirilib.

se de yazılı ədəbiyyatımızın üz tutduğu dağlara ithaf olunsa da, amma burada səhəbət işğal altında qalmış dağlardan deyil. Onun yaralarından, onun göz yaşının qərəngində olmasından, mehər qurşuların, mərmilərin, dəlik-deşik etdiyi qayaşların, daşların feryadından bəhs olunur. Ona görə də bir oxucu olaraq dərhal məni özüne çəkdi və mən də həmin o təsirinən şairin öz-özüne söylədiyi bir fikirə razılaşırıam:

*El-obanın bu gündündə,
Deyim, gülüm, gəzim, necə?
Qəlbim, ruhum kövrəlməsin,
Ağlamasıñ gözüm, necə?*

*Şəhid olan sirdaşların,
Darda qalan soydaşların
Qanı axan qardaşların,
Əzəbəna dözüm, necə?*

*Haqsızlıdan, həqarətdən,
Bezdım giley, şikayətdən.*

*Mənim şöhrətim də, mənim şanım da
Həyatım, gəncliyim, cavan canım da
Damarda çağlayan, axan qanım da
Qurbəndi, var nəyim, Azərbaycan!*

Əbülfət Mədətoğlu

ƏDALƏT

11 oktyabr 2024-cü il

Bir parçasını təqdim etdiyim bu şeir bütün ədəbiyyatımızın, ister folklor, ister-

*Zirvələrin eşi- eşik,
Qayaların deşik-deşik.
Sinən üstü qanlı beşik,
Qızırbıñ göz yaşıñ, dağlar.*

Bir parçasını təqdim etdiyim bu şeir bütün ədəbiyyatımızın, ister folklor, ister-

VAQİF YUSİFLİ

Şair ömrü

(Adil Cəmilin 70 yaşına)

**İller ne tez gəlib keçdi. Onunla tanışlığı-
mızdan az qala əlli il keçir. Keçen əsrin
yetmişinci illərində gənc şair kimi tanıdı-
ğım (sonralar bu tanışlıq əsil dostluğa
çevrildi) Adil Cəmil 70 yaşına gəlib çatdı.
Ancaq mən ona nə yaşı, nə də ağsaqqal
- qoca şair deyə bilmərəm. Menim nəzə-
rimdə Adil Cəmil hələ də cavandır. Ümu-
miyyətlə, əsil şairin yaşı onun şeirlərinin
yaşı ilə ölçülməlidir.**

Adil Cəmil 1954-cü il oktyabrın 8-də Kəl-
bəcərin Kilseli (sonradan Güneşli) kəndində
anadan olub. BDU-nun Jurnalistika fakültə-
sində təhsil alıb. "Yazıcı" neşriyyatında çalışı-
şıb, "Həqiqət", "Binəqədi", "Maarifçi", "Ba-
ki" qəzetlərində müxtəlif vəzifələrde işləyib.
2002-ci ildən isə "Ədəbiyyat qəzeti" redaksi-
yasında çalışır və indi də o qəzətə baş re-
daktor müaviniidir. İyirmidən artıq şeir, pub-
lisistika və tərcümə kitabları işçü görüb.

Adil Cəmilin ilk şeiri - "Bahar" 1970-ci ildə
"Mingeçevir işıqları" qəzetində dərc edilib.
İlk şeirlər kitabı - "İşıqlar, pərvanelər" isə
1980-ci ildə "Yazıcı" neşriyyatında işçü üzü
görüb. İlk şeiri 16 yaşında, ilk kitabı isə 26
yaşında... Bir şairin ədəbiyyata gelişisi və eti-
raf olunması üçün bu 10 il kifayət qədər yet-
ərlidir. Yeni Adil Cəmil hay-külyə, "mən va-
ram ha" iddiası ilə ədəbiyyata gəlməyib.
Onu poeziyaya gətirən daxili bir inam olub,
poeziya sevgisi olub.

Adil Cəmil kənddə, gözəl təbiət qoynunda
doğulmuşdu və ilk şeir kitablarında ("İşıqlar,
pərvanelər", "Gündoğandan günbatana",
"Aylı Gecə nağılı", "Sözümüz canı var") top-
lanan şeirlərin eksəriyyəti də onun kənd, tə-
biət, ocaq duyularını ifadə edirdi. O illərdə
kəndə, təbiətə aid çoxlu şeirlər yazılırdı.

Adil Cəmil də o şeirlərde təbiət səyahət-
ətə çıxır, aylı geceleri, zirvələri, buludları, ya-
ğışı, dağı, vəsf edirdi.

*Alça çıçayıtək ağappaq yağış,
Mənim pəncərəmdə puçurlayıbdr.
İldirim çırpdıqca boz buludları
Torpağın "dodağı" ucuqlayıbdr.*

*Boz bulud üzümə bozarib mənim,
Ağ yağış yamanca ağ elayıbdr.
Bulud damcı-damcı tökülb yerə,
Yağış çəmən-çəmən çiçəkləyibdr.*

*Bir bəyaz gözlilik məni lengidir,
Burda uşaqlaşıb nağııl gəzirəm.
Qayalar Şəmşirin qılılbəndidir,
Sırrını açmağa oğul gəzirəm.*

Adil Cəmilin şeirləri ədəbi mühitdə müey-
yen eks-səda doğurdu. Xalq şairi - ustad
Bəxtiyar Vahabzadənin "Söz məcəza çevri-
ləndə" məqaləsinə xatırlayıram. (səksəninci
illerde yazılmışdır). "Kitabını oxuculara təq-
dim etdiyim Adil Cəmil nə gözəl deyib:
"Yüksüz kəlmələrin yükü ağırmış". Əvvəla,
fikrin bu şəkildə deyilişi qeyri-adı olduğunu
çünxün, bu, şeirdir. Nədir bu qeyri-adılık? Axi,
bir şey ki, yüksəzdür, o, necə ağır ola bilər?

Bu ağırlıq fiziki ağırlıq deyil, mənəvi ağırlıqdır. Bu cür ağırlığı çəki ilə deyil, hissələ ölçütür, o şeir ki, hissələ, mənəviyyatla ölçülür - bu özü şeirdir.

Adil Cəmil istedadlı şairdir, xalq şeirini, folkloru bilir, ifadələri səlis və obrazlıdır.

Adil Cəmil bu güzel təbiət şeirlərini Azərbaycanın nadir gözəllik mənbəyi olan Kəlbə-

cəre hərə etmişdi. Amma doxsanıncı illər gəldi, Kəlbəcər işğal olundu və Adilin şeirlərində ovqat deyişdi. Poeziyamızda Azərbaycanda baş verən ictimai-siyasi hadisələrlə bağlı çoxlu şeirlər yazıldı, xüsusiilə, Qarabağ həsrəti, şəhidlik mövzusu Adil Cəmil də səsi- ni "poeziyənin" səsinə qatdı. "Qan borcu" poeması 20 Yanvar faciəsinə hərə olundu:

*Qarabağın hər qarışı,
Ruhumuzun vətanıdır.
O, çarpınan bir ürəkdir,
Azərbaycan - bədənidir.*

**Şəhidlərin ayağı
Dəyen yerdə gül bitib.
Harda ki, qan tökülb
Orda qərənfil bitib.**

Adil də öz şeirlərində qələbəyə böyük
inam besləyir. Və bir çox şeirlərində bu inamı ifadə edirdi:

*Daha bəsdir bu göz yaşı,
"Ayağa qalx, Azərbaycan!"
Səni belə yandırı
Yandırıb yax, Azərbaycan!*

Adil Cəmil müasir şairdir, yeni şeirlərimizi
yeniliklərini duyar. Onun müasirliyi təkəh
həyat hadisələrinə, dünyada və məmləkədə
baş verən hadisələrə özünəməxsus yanmış.

Həm hecada, həm də sərbəstdə təzə söz
deməyə, yeni sözə ehya verməyə can atrı.
Onun xalq şeiri formalarına müraciəti cinalı
bayatlarında da nəzərə çarpır:

*Arani,
Gün yandırı Arani.
Vətən qürbətdə qaldı,
Açan varmı aranı?*

*O da yağı,
Bu dostdur, o da yağı.
Haqq əyilməz sütündür,
Kim əyər o dayağı.*

Adil Cəmil qırğız xalqının möhtəşəm epo-
su - "Manas"ı dilimizə tərcümə edib. O,
"Manas" mövzusunda namızədlilik dissertasi-
yası da müdafiə edib, elmlər namızədidir.

1995-ci ilin avqust ayında Ulu öndər Heydər Əliyevin başçılıq etdiyi Azərbaycan nü-
mayəndə heyətinin tərkibində Qırğızistanda
keçirilən "Manas - 1000" beynəlxalq yubiley
tədbirinin iştirakçısı olubdur.

**70 yaşlı Adil Cəmilə yeni yaradıcılıq
uğurları arzulayıram.**

Qarabağ Universitetinin tələbələri üçün 1 il təcrübə programı keçiriləcək

Qarabağ Universiteti tələbələri üçün azı bir il bakalavriat səviyyəsində təcrübə proq-
ramının keçirilməsi planlaşdırılır.

Adalet.az xəber verir ki, bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev Tərəfdəşliqdan tərəq-
qiye" devizi ilə keçirilen Təhsilin inkişafı Forumunda deyib.

"Bununla bağlı müəllimlərə təklif etmek olar. Proqramın böyük bir hissəsinin praktikadan
ibarət olmasını isteyirik. İnanıram ki, bu proqram gələcəkdə özünü doğruldacaq", - deyə na-
zir qeyd edib.

Fazıl Sənanla tanışlığım tarixi 40 ilə
yaxındır. Həm eyni ixtisaslı müəllim, həm də qələm adamları kimi uzun illərin həm-
kariyiq. Olduqca sadə, səmimi, istiqanlı
insandır. Ünsiyyət saxlamağı, həmsöhbət
olmağı, müxtəlif tədbirlərə qoşulmağı xoş-
layır.

Əgər bele demək mümkündürse, Fazıl Sənanın əsərlərinin ilk oxucularından biri də
mən olmuşam. Adı həyat, meşət məsələlə-
rindən, hamının gördüyü, ancaq çoxunun
diqqət vermədiyi hadisələrdən mövzu götürmək, maraqlı bir hekayə yaratmaq qələm
dostumun şakəridir. Bir müddət bundan əvvəl
onun "Çəkəlek xanım" hekayəsini oxuya
müəllifin sənətkarlıq qabiliyyətinə, hadisələri
real, təbii boyalarla vermek məharetinə alıq-
şılar şələmək keçdi ürəyimden. Bir neçə dəfə
de ürəyimden keçibdi ki, Fazıl müəllimin
əsərlərindən biri haqqında bir oxucu sözü,
müləhizəsə söyleyim, qələm dostum haqqında
bir məqale də yazdım. "Əşrayilla rəqs" adlı
əsəri haqqında nəsə yazdım da. Ancaq
vaxt keçdi, yazılışı səliqəye, sistemə salıb
nə mətbuatla verə bildim, nə də Fazıl Sənanın
özüne. Halbuki, AYB-nin Gəncə bölməsində
qələm sahibləri içərisindən ən çox tanıtma,
təhlili xarakterli yazınlardan biri, belkə də, bi-
rincisi, Fazıl müəllimdir. Bu şeirlərin müəllifi
in ilk şeirlər kitabı - "Köksüz qayalar" haqqında
da Fazıl Sənanın geniş bir məqale yazdığını
yazdım.

edir. Bu hissələrdə biz Fərehin Farizlə müqa-
yisədə daha etibarlı, daha iradəli olduğunu
görürük. Fəreh də öz rayonlarında işə başla-
yır, gələn elçilərə rədd cavabı verir, Farizə
qovuşacağına qəlbinin dərinliklərində bir
ümid bəsleyir. Farizin başqa bir qızla evlə-
diyini bilən bu mələk xisətli gözəl qız xəstə-
lərin, ruhi sarsıntı keçirir. Nəhayət, validey-
lərin təkidi ilə ailə qurmağı, onu sevən Qə-
ni ilə evlənməyə razı olur.

Romanda diqqəti çəken cəhətlərdən biri
də budur ki, Fəreh də tələbəlik illərində etdiyi
şəhvələri indi görür, özü-özünü qınayır. Fə-
qət, atılan ox geri dönmür.

Fazıl Sənanın hərbi his-
səsədəki iş
yerindən Kaliningrad şəhəri-
nə oxuma-
ğa, oradan
da sonra
Əfqanıstan
göndə-
riləməsi,
ziddiyet-
lərə dolu
bu müsəl-
man ölkə-

Nakam məhəbbət, yoxsa müasir eşq?

Fazıl Sənanın yaradıcılıq diapazonu çox
geniş olsa da, hekayə, povest janlarına da-
ha çox müraciət edir. Müəllifin son qələm
məhsullarından olan "Qıruba enən günəş"
irihəcmli nəşr eseridir. 2022-ci ildə nəşr
olunmuş bu romana mərhum tanınmış şair
İnqilab İsaq "Yazıcıının özü və sözü"... adlı
maraqlı bir ön söz yazmışdır. Əsərdəki hadisələr
ardıcılıqla baş verir, bir-biri ilə əlaqələ-
nır, bir əhvalatdan digərəna ustalıqla keçilir.

Əsərin baş qəhrəmanı Fariz orta məktə-
bin son sinfini öz kəndlərində yox, qonşu ra-
yonun bir kənd məktəbində oxuyur. Nazik
bədənlü uca boylu, yaraşlılıq bir oğlan olan
Fariz məktəbə gəldiyi ilk gündə yaxşı oxu-
mağı, məhribانlıq, ciddiyyəti ilə müəllimlərin
də, sinif yoldaşlarının da hörmətini qaza-
nır. Sinfin ən gözəl, savadlı qızı Fəreh ilə Fa-
rizin arasında yaranan dostluq münasibətləri
tedricin gizli bir eşqə çevrilir. Bu gənc oğla-
nın ilk "eqnaməsi"ne cavabında "dəli keçi-
si" də onu sevdiyini yazar.

Orta məktəbdə təhsil prosesi bitir, gənclər
bir təhsil pilləsini tamamlayaraq bir-biri ilə vi-
dalaşış ayırlırlar. Hər ikisi ali məktəbə qəbul
olsalar da, bir müddət bir-birlərindən xəber
tutu bilmirlər, xəyallarda danışırlar. Bahar
gülerlerin birində yenə xeyalında Fərehle
danışan Fariz avtobus dayanacağında onu
təsadüfən görür. Bundan sonra hər iki gəncin
heyətində yeni bir mərhəle başlayır. "Ürəkle-
ri sizildən tələbəlik illeri" sona yaxınlaşdır-
ca bu iki gəncin nigaran, narahat anları da
başlayır. Fariz "atasının tanımıda qızı elçi
getməyəcəyini" bildiyi üçün Fərehin ona qo-
şulub qəçməsini istəyir. Fəreh isə deyir:

"Fariz, məni böyükən atam-anam var.
... Bir dəfə sənin adamların bizim qapıya elçi
gələnlər. Əgər ata-anam razı olmasalar, on-
dan sonra ...mən sənin yanında hazır..."

Əsərin bu hissələrində hər iki gəncin tə-
cərübəsizliyi özünü göstərir. Əslində bu gən-
clərin qarşısında elə bir manə də yoxdur. Sa-
dəcə olaraq Fariz atasının elçi getməyəcəyi-
ni, Fəreh isə ata-anasından xəbərsiz əra get-
məyəcəyini bildirir. Bu gənclərin ətrafında
onların könül dünyasından xəbərdar dostları
yoxdur ki, onlara lazımi məsləhət versinlər,
düzgün istiqamət göstərsinlər. Beləliklə, hərə
öz inadını yeridir, heç biri öz sehvini görmür,
vüsal yolu axtarır.

Farizin öz rayonlarında işə başlaması,
hərbi xidmətə getməsi, evlənməsi, oğul övlad-
ının doğulması onun diqqətini Fərehdən ya-
yındırır, ancaq tam unutdura bilmir. Belə hal-
larda özünün de günahkar olduğunu hiss

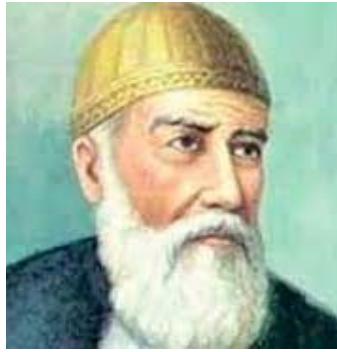
sində çoxlu hadisələrlə qarşılaşması fonunda
yenə də bu gənc qəhrəman heç vaxt Fəreh
unutmur. Qarabağ məharibə başlayanda
könlüllər batalyonuna yazılmamasına həyat
yoldaşının etiraz etdiyini eşidən Fariz deyir:
"Ağlı keşmir ki, kişi nedən ölürdi? Torpağını,
namusunu qorumaq üçün. Əsir düşən qız-
gəlinlər neyəsin?"

İki ilə yaxın torpaqlarımızın erməni işğal-
çılarından qorunmasına fədakarlıq edən Fa-
riz yaralanaraq eva dönür.

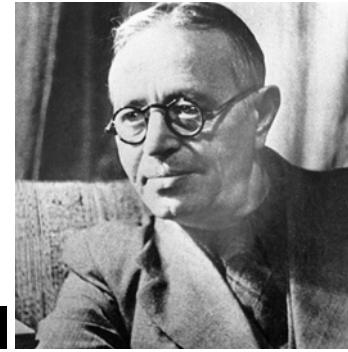
Bu məqamda Fariz yenidən Fərehli xatır-
layır. "Görəsən, Fəreh də bu cür düşünərdi-
mi? Yox! İnanıram".

Fariz sağalır, iş həyatı, qayğıları ilə günü-
nű keçirdiyi vaxt gözlənilməz bir zəng onu
keçmişə qaytarır. Fərehin görüntülü zəngi
hər ikisini kövrəldir, heç biri dinib-danışır.
Gözlərdən yanağa sevinc yaşları axır...

Farizin vəfatindən sonra - "qara bayram" ərafiyində arvadı Elnəra, oğlu Fərid və gəlini
məzar üstüne gəlirlər. Məzarın silinib-tə-
mizləndiyini, üstüne əklil qoyulduğunu, bir
məllətin isə "Quran" oxuduğunu görürler.
"Quran" oxunub qurtaranda bir qara paltarlı
qadın mollaya pul verib taksiye minərə qə-
birstanlıqlıdan uzaqlaşır. Bu qadın Farizin
"dəli keçisi" Fəreh idi. Romanda diqqəti çə-
kən meqamlardan biri də odur ki, Farizin oğlu
Fərid tərəddüd etmədən sevdiyi qızla evlə-
nir. Deməli, müasir gənclik ənənəvi eşq an-
layışına da müasir gözəl baxmağı bacarır.

BAYAT

Nº 25 (885)

Tofiq Bayram

AY GECİKƏN MƏHƏBBƏTİM

İllər boyu səni gəzdim,
Ay gecikən məhəbbətim!
Sən yubandın, mən tələsdim,
Getdi gənclik təravətim,
Ay gecikən məhəbbətim!

Mən bir yanda sənə möhtac,
Sən bir yanda gəzdim elac.
İki qəlbədə bir ehtiyac,
Övladıyım bir həsrətin,
Ay gecikən məhəbbətim!

Saç ağardıım bu yollarda,
Harda idin, söyle harda?!
Bir yarpağam son baharda,
Saralıram yetim-yetim,
Ay gecikən məhəbbətim!

Sən əzabsan, göz yaşısan,
Bəxtimin son naxısan,
Bəlkə tale qarğısan,
Bəlkə də ilk sədətim,
Ay gecikən məhəbbətim!

Gəl ki, sənsiz ürek bir daş.
Poz qanunu, sədləri aş.
Sevə-sevə öleydim kaş,
Sən olaydın vəsiyyətim,
Ay gecikən məhəbbətim!

Bir könül var, əmanətdir,
Acısı da şirin dərddir.
Bir qadına xəyanətdir,
Bir gözələ sədaqətim,
Ay gecikən məhəbbətim!

Cəzan varsa, verən gəlsin,
Könlü hicran görən gəlsin.
Məcnun gəlsin, Kərəm gəlsin,
Desin, nədir qəbahətim,
Ay gecikən məhəbbətim!

Bir xəstəyəm, əlacıım sən,
Bir koram, əl ağacım sən,
Görüşünə əl açım sən -
Gəl ol mənim son qismətim,
Ay gecikən məhəbbətim!

AZƏRBAYCAN DEYƏNDƏ

Vətən mənim bu günüm,
Sabahki toy-düyünum.
Haqqım var ki, öyünum
Azərbaycan deyəndə.
Üreklerdə döyünum,
Azərbaycan deyəndə.

"Hər ölkəyə, hər elə,
Olsun hörmət", deyirəm.
"Vətəniindir, vətənin,
İlk məhəbbət", deyirəm.
"Onun şöhrət tacıdır,
Şeir-sənət" deyirəm.
Mən vətənə, "Füzuli,

Bəzən ən qiymətli libas içində, Nalədir, fəğandır qadın ürəyi

Abbas Səhhət" deyirəm!
Mən vətənə, "Sabiri
Doğan qeyrət", deyirəm!
Mən vətənə, "Üzeyir,
Müşfiq, Səməd", deyirəm!
"Güneş kimi müqəddəs
Bir həqiqət", deyirəm,
Azərbaycan deyəndə.
"Dünya məni dinləsin,
- Diqqət, diqqət!",
deyirəm.
Azərbaycan deyəndə!

Azərbaycan deyəndə,
Ləpələr şairləşir.
Analərin bətnində,
Qara gözlü körpələr
Pələngləşir şirləşir.
Azərbaycan deyəndə,
Müdrük qocalar kimi
Dağlar da fikirləşir.
Azərbaycan deyəndə
"Haralısan?" suali,
Verənlərə ar olur.
Qeyrətlilər birləşir,
Qeyrətsizlər xar olur
Azərbaycan deyəndə!

Dostdan sovgat, müştuluq,
Düşməndən bac alaram,
Azərbaycan deyəndə!
İşq sütunu kimi
Sabaha ucalaram,
Azərbaycan deyəndə!
Körpüleri, sədləri
Sinəmlə parçalaram.
Sərhəd məftillərində,
Bu kobud əllərimə
Bir muğamat çalaram,
Azərbaycan deyəndə!

Azərbaycan! - Bu nida
Qayaları silkelər.
Sal daşların köksündə
Çiçek bitər, gül bitər.
Azərbaycan deyəndə,
Təbim coşar, sel gələr,
Sanma şöhrət pərdəsi,
Ürəyimi kölgələr,
Azərbaycan deyəndə.
Gözümüzde doğmalaşar
Bütün xalqlar, ölkələr,
Azərbaycan deyəndə!

QADIN ÜRƏYİ

Necə rəhmlidir, necə amansız,
Necə mehribandır qadın ürəyi!
Sən onu sindirsən, bil ki, a qansız,
Ağlayan kamandır qadın ürəyi.

Güldürsən, ömürlük səadətindir,
Söndürsən, yanlığı bir də çətindir.
O, əsl qayığının, məhəbbətindir,
Sevgisiz zindandır qadın ürəyi.

Daş da əridər, daş da olar o,
Əriyib gözlərde yaş da olar o.
Bahar da olar o, qış da olar o,
Damladır, ümməndir qadın ürəyi.

Onunla dünyadır sənə qəfəs də,
Onsuz heç yaşama bu torpaq üstə.
Sevən bir ürəye axır nəfəsə
Ən gözel dərmandır qadın ürəyi.

Onu alçaldan da, ucaldan da biz,
Derd verib, vədesiz qocaldan da biz.
Qadrini biləndə bu cahanda biz,
Həmişə cavandır qadın ürəyi.

Bəzən gül tek solar acı bir sözdən,
Ağlayar xəlvəti, güləs də üzdən
Bəzən uşaqlıq kimi bir üreksizdən
Məhəbbət umandır qadın ürəyi.

Bir namərd əlinən zəhər içində,
Keçirər ömrünü o, yas içində.
Bəzən ən qiymətli libas içində,
Nalədir, fəğandır qadın ürəyi.

Sənsiz əl çəkərəm arzadan, kamdan,
Nə çıxar sevgisiz-sənsiz ilhamdan?
İncitsən, dözerəm, Tofiq Bayramdan
İncimə, amandır, qadın ürəyi!

VAĞZALI

Duvağın bürünb yola düşürsən,
Qonşular telinə çiçək bağlayır.
Ay bacım, sən haldan-hala düşürsən,
Vağzalı çalınır, anam ağlayır.

O, nələr etmədi toyunda, nələr
Bu həsrətin yeri nə tez bilindi?
"Vağzalı" çalınır, son dəqiqələr...
Özgə bir yuvaya köçürsən indi.

Köçürsən üzüağ, məğrur, həyalı,
Gedirsən könlünü verdiyin yerə.
Buydu anamın da fikri, xəyalı,
Bəs niyə kövrəlir o birdən-birə?

Ortada quş kimi sözür gəlinlər,
Qızlar oğrun-oğrun yar soraqlayırlar.
Gülür, fərəhlənir toya gələnlər,
Vağzalı çalınır, anam ağlayır.

Xeyir-dua verir kiçik bacılar,
Dərindən ah çəkir böyük qardaşım.
Atanı dövrayə alır qocalar,
Qapıya söykənir bəzəkli maşın.

Göz yaşı inci tek qonur sinənə,
Getmək istəyirsən, o qucaqlayırlar.
- "Ay qızım, xoşbəxt ol!" - söyləyir sənə,
Vağzalı çalınır, anam ağlayır.

Bir evdən bir evə səadət gedir,
Biri yola salır, biri səsleyir.
Bir ana qızını burda ləngidir,
Bir ana həsrətlə gəlin gözləyir.

Otaqda boş qalır gümüş çarpayın,
Künçdə bir kitabı yel varaqlayın.
Naxışlı fincanda soyuyur çayın,
Vağzalı çalınır, anam ağlayır.

Ona təskinlik də gərək deyildir,
O göz yaşlarında sevinc var, bacım.
Səadət həmisi güləmək deyildir,
Ana qız toyunda ağlayır, bacım.

Gedirsən ən şirin arzu-kam kimi,
"Vağzalı" çalınsın, get yavaş-yavaş.
Dünyada hər ana öz anam kimi
Bircə toy günündə ağlayayıd kaş!

SƏTTAR MÖCÜZƏSİ

Şəninə hər yerdə tərif, söz olub,
Rəqibin az olub desəm, düz olmaz.
Neçə siyahıdan adın pozulub,
Tarixə yazılan heç vaxt pozulmaz!

Məcnunu olduğun təbiet kimi,
Xalqın ürəyində sən dahiləşdin.
Bütün paxillara bir ibrət kimi
Rəqiblər kiçildi, sən dahiləşdin!

Bu dilsiz ağaclar necə oxuyur?
Necə şair deyir bu laflar qayalar?
Nə gözüm yorulur, nə könlüm doyur,
Dil açıb danışır rənglər, boyalar.

Rəssamlıq ilahi vergiyidi səndə
Bəs necə oxutdun gülü, çiçəyi?
Görünür, üç ürek varmış səsində:
Füzuli, Üzeyir, Səttar ürəyi.

CAVİDİN MƏZARI

Qəlbimizdə xəlvəti
Çəkdik ahu-zarını,
Səsinə həsrət qaldıq
Şairlər yığnağında,
Yağdan gizlədib
Onun söz gülzərini,
Şerini piçildədik
Dodaqaltı, xəlvəti.
Axır ki, itkin saldıq
Bu qorxu azarını,
Yıxdiq qəmin, həsrətin
Quşqonmaz hasarını
Ölümünə qol çəkən
Rütbəli alçağın da,
Alçağa yançağın da
Bağladıq bazarını.
Biz də qeyrətə gəldik
Dünyanın düz çağında
Qırıq il donub buzlayan
Cavidin məzarını
İsidib nəfəsimizle
Əritdiq buz qarını.
Hər çiçəyin telində,
Hər gülün saçığında,
Hər ürekde bəslədik
Onun laləzərini.

UŞAQ VƏ DƏNİZ

Gün çıxır, od tutub yanır üfüqlər,
Dəniz də qızınır gøyün odundan.
Qızıl balıq kimi qızıl şəfəqlər
Üzür ləpələrinin göy qanadında.

Qızarmış oğlumun gül yanaqları,
Bu gözəl səhnədən o göz çəkməyir,
İstəyir yerisin sulara sarı,
Ləpə iməkləyir, o iməkləyir.

Xurmayı saçını dağıdır külək,
Qəlbinin inadı oxunur üzdən.
Bir istək aparır, onu bir istək:
Qızıl şəfəqləri alsın dənizdən.

Güclənir, hay salır bu an ləpələr,
Qoparmaq istəyir o, duran yeri.
Sahile şir kimi cuman ləpələr,
Sahildən quzutək qaydır geri.

Qırırla-qırırla cumur təzədən,
Tumbul əllərində sıxlıq qalır.
Elə bil yorulub mübarizədən,
Sular ayağına yixılıb qalır.

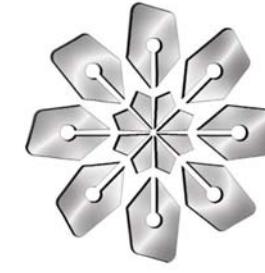
XƏZƏR ÇİMƏRLİYİNDƏ

Nədir ürəimi burda incidən?
- Çimərlik qapqara, sahil natəmiz.
Xəzəri ayırmak olmaz zəncidən.
Bu mavi dənizdər, ya Qara dəniz?

Hər ləkə qonanda sular qabarır,
Mazutlu div kimi pəncələşirik.
Zəncilər Bakıda gəlib ağarır,
Biz burda qaralıb zənciləşirik.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Nº 38 (2412) 11 oktyabr 2024-cü il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkışafı Agentliyi

Heç kimə sərr deyil ki, bu gün ölkəmiz bir çox iqtisadi-sosial və hərbi problemləri həll etmək yanaşı, azad olunmuş ərazilərimizdə çox böyük tikinti-quruculuq və abadlıq işləri görünlür. Dünyanın heç bir ölkəsində ağır müharibədən sonra öz qüvvəsi hesabına bu cür möhtəşəm işlər gerçəkləşdirilməyib. Ən azından ona görə ki, Azərbaycanın erməni işğalından azad olunmuş 20 faiz ərazisində yağı düşmən daşı daş üstə qoymayıb. Evləri-eşikləri, sosial obyektləri söküb

ayırmayıb. Amma işgalçi və insan qanı içən ermənilərə yüz milyonlarla dollar pul verilib. Bu pulu da guya böyük sülh proqramlarının həyata keçirilməsinə yönəldilmesi üçün onlara ödənilir. Amma ermənilər sülh proqramı əvəzində həmin vəsaitlə öldürəcü silahlar alır, müharibəyə hazırlaşır və tez-tez atəşkəsi pozurlar.

Deməli, burdan belə bir məntiqi nəticə çıxır ki, biz dünyada heç bir ölkəyə arxalanmamalıyıq. Xüsusən də demokratiyadan və insan hüquqlarından dəm vuran adını

FÜZULİDƏ ABADLIQ-QURUCULUQ İSLƏRİ GENİŞ VÜSƏT ALIB

aparıb, aparmadıqlarını da od vuraraq yandırıb.

Dünyada çox müharibələr olub, amma o müharibələrdə insanların yaşadıqları binalar, sosial obyektlər və digər tikililər darmadağın daşılmayıb. Ola biler yaşayış məntəqələrinə düşmən artilleriya

çəkdiyimiz bu ölkələrə, Biz ancaq Türkiyəyə və digər qardaş türk xalqlarına güvənə bilərik. Yəni ən ağır günü müzdə onlar həmişə bizim yanımızda olub və bu gün də işğaldan azad olunmuş rayonlarda gedən tikinti-quruculuq işlərində həmin qardaş-

dayanıqlı olaraq əhaliyə xidmət göstərir. Başqa sözə de mis olsaq, bu gün Arazboyu kəndlərdə çox unikal və tarixi işlər həyata keçirilib. Təkcə Horadiz şəhərində Heydər Əliyev Parkını xatırlamaq nəyə desən deyər. Bununla yanaşı, Bayraq meydanının əzəmeti, digər park və xiyanətlerin qeyri-adı görünüşü rayona gələnləri heyrləndirməklə yanaşı, həm də sevinirdir.

Bəlkə də Horadiz şəhəri respublikamızın müasir üslubda tikilmiş ən səliqəli və qeyri-adı şəhərlərindən bəribdir. Bu şəhəri hər gün üç dəfə təmizlik işçiləri təmizləyir, yolları süpürür, yolların kənarındaki yaşıllıqlara davamlı olaraq xidmət göstərirler. Hər mövsümə uyğun bu yaşıllıqlara qulluq edilir. Son on ilde Horadiz şəhərində yüz minden çox çınar, kükür və digər ağaclar əkilib. Bir vaxtlar isti yay günlərində bu şəhərdə durmaq mümkün deyildi. Çünkü indiki kimi Horadizdə sayı-hesabı bilinməyen ağaclar, yaşıllıqlar bəzək kolları və digər güller-ciçəklər yox idi. İndi bu güller-ciçəklər şəhərə bir gözəllik, bir rəng qatmaqla yanaşı, həm də insanlarda xoş ovqat yaradır.

Artıq abadlıq işləri sürətən davam edir. Heç kimə sərr deyil ki, Füzuli şəhəri erməni işğalından azad olunanın sonra burda əsaslı surətdə tikinti və quruculuq işlərinə başlanılıb. Əlbəttə, qisa zaman kəsiyində belə möhtəşəm

şəm işləri görmək və həyata keçirmək elə də asan məsələ deyildi. Çünkü ölkə prezidenti Cənab İlham Əliyev əvvəllər Füzulidə olanda görüşlər zamanı deyirdi ki, biz azad olunacaq rayonlارımızda, şəhərlərimizdə, qəsəbələrimizdə və kəndlərimizdə bundan da gözəl tikinti-quruculuq işləri görücəyik.

Bəli, cənab Prezident həmişə xalqa nə söz veribse onu da yerinə yetirib. Füzuli şəhəri işğaldan azad olunanın bir müddət keçməmiş burda çox möhtəşəm bir Beynəlxalq Hava limanı inşa olundu. Özü də o hava limanı qısa zaman kəsiyində istifadəyə verildi. Demək olar ki, Füzuli Beynəlxalq Hava limanı dünya standartlarına cavab verən ən müasir üslubda tikilib və eyni zamanda yeni texnologiya, texnika ilə təchiz edilib. Burda demək olar ki, hər cür infrastruktur mövcuddur. Hava limanı bütün növ təyyarələri qəbul etmək gücünə malikdir.

Biz dəfələrlə gördük ki, bir çox xarici dövlətlərin prezidentləri, o cümlədən Türkiyənin prezidenti Rəcəb Tayyib Erdoğan Azərbaycana gelərkən onun təyyarəsi birbaşa Füzuli Hava limanına eniş etdi. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, bu möhtəşəm Hava limanı hər cür şəraitə

malikdir. Füzuli şəhərində çoxlu sayıda yaşayış binaları, xəstəxana, uşaq bağçası və digər sosial obyektlər istifadəyə verilib. Artıq bu gün Füzuli şəhərində minlərlə insan məskunlaşmış və onlar rahat yaşayırlar. Tək rahat yaşamırlar, həm də bir çoxları işlə təmin olunublar. Füzuli şəhərinin havası da gözəldir, suyu da gözəldir, təbiəti də gözəldir.

Bu gün şəhərdə çox möhtəşəm tikinti-quruculuq və abadlıq işləri davam edir. Füzuli şəhərində yeni mənzillə təmin olunmuş yaxın dostlarımızdan biri Elmin İdrisi deyir ki, artıq xeyli vaxtdır ki, mən və ailəm Füzuli şəhərində yaşayıraq. İnanın, bura cənnətdir deşək, yanılmarıq. Çünkü şəhərimizin havası, suyu, torpağı çox gözəldir. Artıq neçə dostum bizim eve qonaq gəlib və aldığımız ev də onların çox xoşuna gəlib. Sözümüz canı ondan ibarətdir ki, şəhərimiz gündən-günə böyüyür və gözəlləşir. Çox yox, dörd-beş ildən sonra Füzulidə çox möhtəşəm işlər görülüb başa çatacaq və burda on minlərlə insan məskunlaşacaq. Hər halda, doğma şəhərdə yaşamaq və işləmək bizim üçün çox şərflidir.

EMİL FAİQOĞLU

zərbəsi və tank mərmisi atsın, amma bu da o demək deyil ki, bütün yaşayış binaları və məntəqələr darmadağın daşılmalıdır. Ona görə də bizim əsas ciyinimizə düşən yüksək ağır olsa da ölkəmiz bunun hamısını öz qüvvəsi hesabına həll edib və həll edir. Bir xarici dövlət ağızlarını açıb bütün günü demokratiyadan, insan azadlığından və beynəlxalq hüquqdan dəm vuran ABŞ, eləcə də Avropa ölkələri azad olmuş ərazilərimizdə bərpa işlərinə bir dollar da pul

lərimiz bize lazımi maddi və mənəvi köməkliyi göstərilər.

Bu gün Füzulidə demək olar ki, çox möhtəşəm quruculuq və tikinti işləri həyata keçirilir. Araz boyu istiqamətə demək olar ki, Horadiz şəhəri də daxil olmaqla bütün yaşayış məntəqələrində yeniyen məktəblər, xəstəxanalar, uşaq bağçaları tikilib. Və unikal infrastruktur yaradılıb. Rayonun bütün kəndlərinə asfalt yollar çəkilib və təbii qaz istifadəyə verilib. Bunulla yanaşı, işıq, su sistem idə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ

